

ANALIZA IN OCENA STANJA PROJEKTNEGA OBMOČJA KAMNIŠKO- SAVINJSKE ALPE/ GRINTOVCI

*Report of detailed analysis of situation
on nature conservation measures for
Natura 2000 sites Kamniško-Savinjske
Alpe/Grintovci*

Ljubljana, januar 2020

OSNOVNE INFORMACIJE O PROJEKTU	
Naslov projekta:	LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji
Akronim:	LIFE-IP NATURA.SI
Šifra projekta:	LIFE17 IPE/SI/000011
Trajanje projekta:	05.09.2018 – 31.12.2026
Vodilni partner:	Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)
Naslov izročka:	Analiza in ocena stanja projektnega območja Kamniško-Savinjske Alpe/Grintovci
Deliverable:	Report of detailed analysis of situation on nature conservation measures for Natura 2000 sites Kamniško-Savinjske Alpe/Grintovci
Action:	A.1: Elaboration of implementation plans for concrete conservation projects
Odgovorni nosilec za pripravo izročka:	Zavod RS za varstvo narave
Avtorji:	Denis Žitnik, Davor Krepl, Metod Rogelj, Matej Demšar
E-naslov:	denis.zitnik@zrsvn.si

Dokument je izdelan v okviru projekta LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji - LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011), ki ga sofinancirajo Evropska unija preko programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji.

KAZALO

POVZETEK	5
SUMMARY	5
1. SPLOŠEN OPIS PROJEKTNEGA OBMOČJA	6
2. PREGLED NARAVOVARSTVENIH STATUSOV NA PROJEKTNEM OBMOČJU	10
3. TARČNE VRSTE IN HABITATNI TIP	17
3.1 HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)).....	17
3.2 Močvirski meček (<i>Gladiolus palustris</i>).....	21
3.3 Gozdni jereb (<i>Bonasa bonasia</i>).....	24
3.4 Divji petelin (<i>Tetrao urogallus</i>)	29
3.5 Triprsti detel (<i>Picoides trydactilus</i>).....	42
3.6 Koconogi čuk (<i>Aegolius funereus</i>).....	46
3.7 Mali skovik (<i>Glaucidium passerinum</i>).....	49
5 VIRI.....	52
PRILOGE:	53

KAZALO SLIK

Slika 1: Projektno območje Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci.....	6
Slika 2: Teritorialne pristojnosti območnih enot Zavoda RS za varstvo narave na projektne območju	8
Slika 3: Zavarovana območja	10
Slika 4: Naravne vrednote	11
Slika 5: Ekološko pomembna območja	12
Slika 6: Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)	13
Slika 7: Habitatni tip Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (foto: Matjaž Jež).	17
Slika 8: Cona HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)) na projektne območju. Cona habitatnega tipa prostorsko (grafično) opredeljuje površino, kjer se nahaja HT.....	18
Slika 10: Cona močvirskega mečka na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste	21
Slika 11: Gozdni jereb (foto: Tomaž Mihelič).	24
Slika 12: Cona gozdnega jereba na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste	25
Slika 13: Divji petelin (foto: Tomaž Mihelič).	29
Slika 14: Evidentirana rastišča divjega petelina po Adamiču (1986) in Času (2000)	30
Slika 15: Cona divjega petelina na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste	31
Slika 16: Triprsti detel (foto: Tomaž Mihelič).	42
Slika 17: Cona triprstega detla na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste	43
Slika 18: Koconogi čuk (foto: Tomaž Mihelič).	46
Slika 19: Cona koconogega čuka na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste.	47
Slika 20: Mali skovik (foto: Tomaž Mihelič).....	49
Slika 21: Cona malega skovika na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste	50

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Pregled območij Natura 2000 in evropsko pomembnih vrst in habitatni tipov, ki se nahajajo znotraj projektnega območja. ¹	13
Preglednica 2: Cilji PUN 2015-2020 na POO Kamniško-Savinjske Alpe za HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)).....	19
Preglednica 3: Cilji PUN 2015-2020 na POO Kamniško-Savinjske Alpe za močvirski meček	22
Preglednica 4: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za gozdnega jereba	26
Preglednica 5: Stanje divjega petelina na površinah lovskih družin (LD) v letu 1998 (Čas, 1999).....	32
Preglednica 6: Število rastišč, delež aktivnih rastišč in subpopulacijska gostota petelinov po OE ZGS leta 1998 (Čas, 1999) ter primerjava s številom aktivnih rastišč leta 1986 (Adamič, 1986) (Čas, 1999)	33
Preglednica 7: Število rastišč ter aktivnih in neaktivnih petelinov v Meziškem lovskogojitvenem bazenu (Čas, 2013)	34
Preglednica 8: Aktivnosti rastišč in število samcev divjega petelina na rastiščih v pogorjih Meziške doline med letoma 1980 in 2010 (Čas, 2013).....	34
Preglednica 9: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za divjega petelina.....	35
Preglednica 10: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za triprstega detla	43
Preglednica 11: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za koconogega čuka	47
Preglednica 12: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za malega skovika	50

POVZETEK

Pričujoči dokument je eden izmed prvih izročkov akcije A.1 v sklopu priprave *Izvedbenih načrtov za konkretne akcije ohranjanja na posameznih projektih območjih*. V dokumentu je podano izhodiščno stanje projektne območja s področja varstva narave ter naravovarstvena izhodišča za upravljanje. Dokument na podlagi identificiranih groženj definira naravovarstvene cilje ter predlaga usmeritve (tudi ukrepe) za doseganje teh ciljev. Temeljna podlaga za pripravo dokumenta je bil Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015-2020, ki podrobneje opredeljuje varstvene cilje in ukrepe za območja Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci.

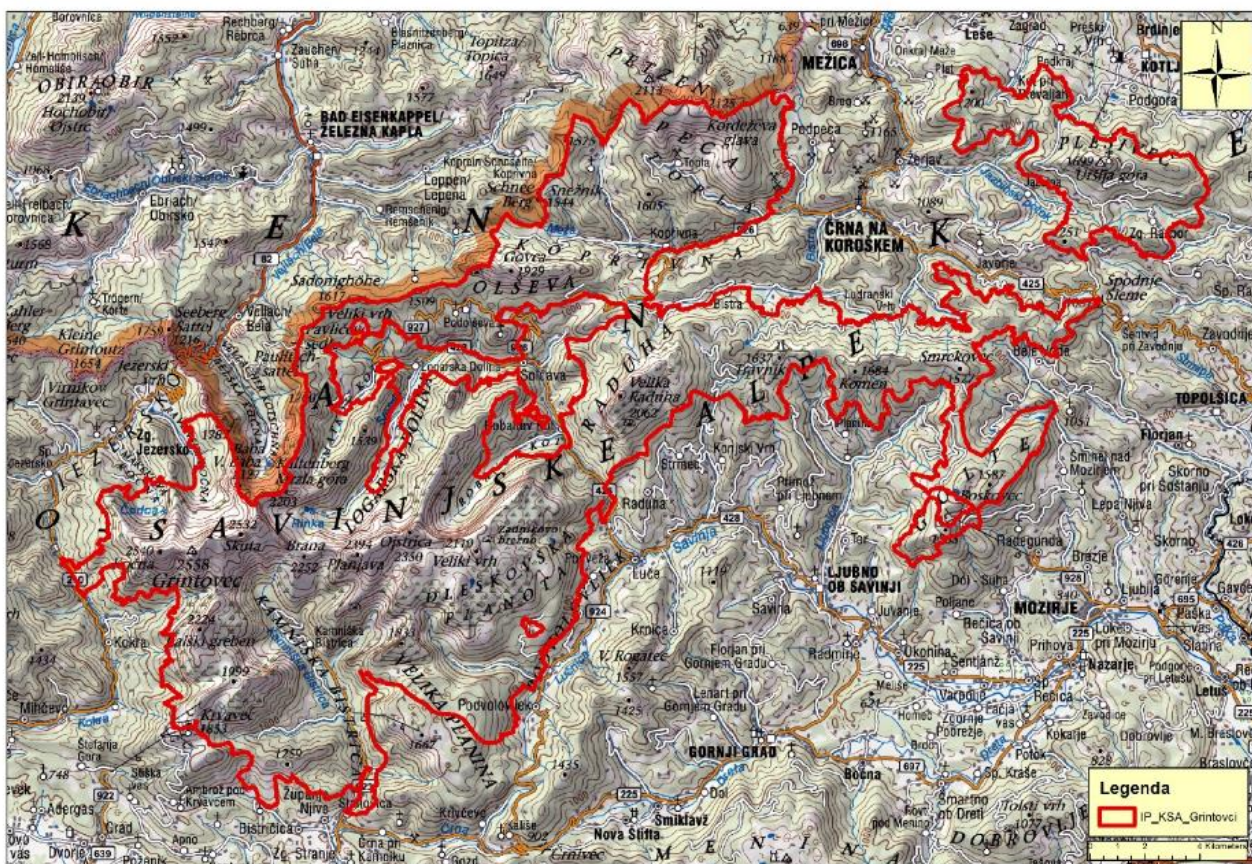
S pomočjo tega dokumenta bo v nadaljevanju akcije A.1 v medsektorskem dialogu pripravljen *Izvedbeni načrt za konkretne akcije ohranjanja na projektne območju Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci*, ki bo služil kot podlaga za izvajanje konkretnih aktivnosti/ukrepov na terenu (akcija C1).

SUMMARY

This document is one of the first deliverables of Action A.1 - *Elaboration of implementation plans for concrete conservation projects* for individual project areas. It provides a detailed assessment of the initial situation of nature conservation of the project area. Based on the identified threats, this document defines in detail key nature conservation objectives and measures for Natura 2000 project site. The basis for preparation of this document was Natura 2000 Management Programme for Slovenia for the Period 2015-2020.

The contents of this document will be later used in cross-sectoral dialogue for *Elaboration of implementation plan for concrete conservation projects*, which will represent the basis for implementation of concrete conservation activities/measures in the field (Action C1).

1. SPLOŠEN OPIS PROJEKTNEGA OBMOČJA

Slika 1: Projektno območje Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci

Geografsko gledano projektno območje zajema dele mezoregij Kamniško-Savinjske Alpe in Vzhodne Karavanke (Perko in Orožen Adamič, 1998). Projektno območje tako obsega del Ravenske Kočne, greben Grintovcev s Kalškim grebenom in hribovitim delom Krvavca, dolino Kamniške Bistrice, severni del Velike planine, Dleskovsko planoto, območje Solčave z zatrepnimi ledeniškim dolinami Matkovim kotom, Logarsko dolino ter Robanovim kotom, vzhodni del Karavank od Pavličevega sedla na zahodu, preko Olševe, doline Koprivne in Tople do Pece na vzhodu, Raduho, Smrekovško pogorje, planoto Golte ter Uršljo goro.

Kamninska zgradba tega območja je zelo raznolika. Prevladujejo karbonatne kamnine triasne starosti, med katerimi ima poleg apnenca pomemben delež tudi dolomit. V Smrekovškem pogorju najdemo zaradi vulkanskega delovanja v oligocenu kislila tla na silikatnih predorninah in tufih. Najstarejše kamnine na tem območju so iz paleozoika, srečamo pa jih v predelih nad Solčavo. Na planotastih delih Kamniško-Savinjskih Alp so pogosti različni kraški pojavi, zlasti brezna. Višji deli območja so praviloma brez površinskih voda, na njihovih vznožjih pa so pogosti izviri. Tukaj se prepletajo značilnosti celinskega in gorskega podnebja. Kateri tip podnebja prevladuje, je odvisno predvsem od nadmorske višine (Božič, 2003).

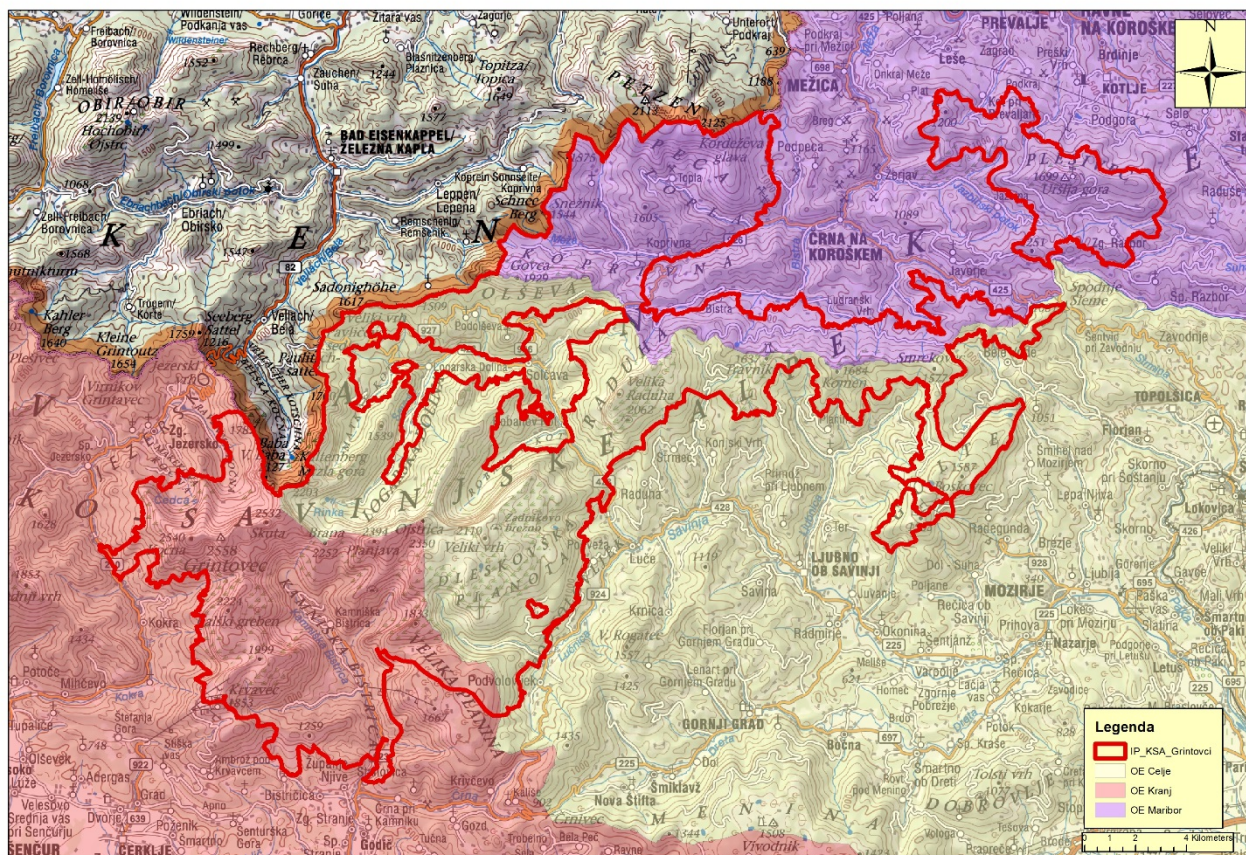

Količina padavin pada precej enakomerno od zahoda proti vzhodu ter od juga proti severu. Za bolj gorat osrednji del območja je značilno visoko število snežnih dni, ki se lahko nad 1500 metri nadmorske višine vzpne na skoraj pol leta, v najvišjih predelih Grintovcev pa na tri četrt leta (Perko in Orožen Adamič, 1998). Projektno območje je redko poseljeno, pojavljajo se zgolj posamezne kmetije in zaselki. Višje ležijo le še gozdarske in lovske koč, planinske koč, bivaki ter nekateri drugi turistični objekti (Božič, 2003).

Območje predstavlja skrajni jugovzhodni del alpskega sveta in mejo razširjenosti visokogorskih habitatov in visokogorskih vrst rastlin in živali. Posledica raznovrstne geološke in geomorfološke sestave površja in nadmorske višine je veliko število habitatnih tipov in pestra flora in favna, med katerimi so tudi endemične vrste s klasičnimi nahajališči na območju. Prevladujoči združbi pod gozdno mejo sta gorski bukovo gozd in predalpsko bukovo – jelovo gozd. Zaradi antropogenega vpliva je temu gozdu primešano precej smreke. V najvišjih legah so sestoji macesna. Nad gozdno mejo se pojavljajo alpska travnišča na karbonatnih tleh, skalna travnišča na bazičnih tleh, ruševje, resave in melišča. Skalne stene z vegetacijo skalnih razpok so pomembne tudi kot habitat ptic. Ohranjene so nekatere planine z gorskimi ekstenzivno gojenimi travniki in pašniki. Znotraj območja so v gozdu rastišča lepega čoveljca, na travniških močvirskih mečkah in v višje ležečih kamnitih habitatih Bertolonijeve orlice in Zoisove zvončnice. Na kraških planotah je veliko število jamskih sistemov z jamsko favno in netopirji. V pretežno zakraselem svetu je površinske vode malo. Posebnost območja so redka visoka barja. V območje so vključene ledeniške doline z alpskimi potoki in pogosto ekstenzivno gojenimi travniki v dolinah.

Predele nad gozdno mejo naseljujejo redke vrste ptic, med njimi belka. V težko dostopnih skalnatih stenah nad dolinami gnezditja sokol selec in planinski orel. Na območju so znana močna rastišča ruševca in razmeroma številčne populacije divjega petelina, gozdnega jereba, koconogega čuka, malega skovika in triprstega detla. Strma pobočja ob zgornjem toku Kamniške Bistrice naseljuje kupčar.

Na projektnem območju naloge javne službe s področja ohranjanja narave opravlja Zavod RS za varstvo narave, z območnimi enotami Celje, Kranj in Maribor (Slika 2).

Slika 2: Teritorialne pristojnosti območnih enot Zavoda RS za varstvo narave na projektnem območju

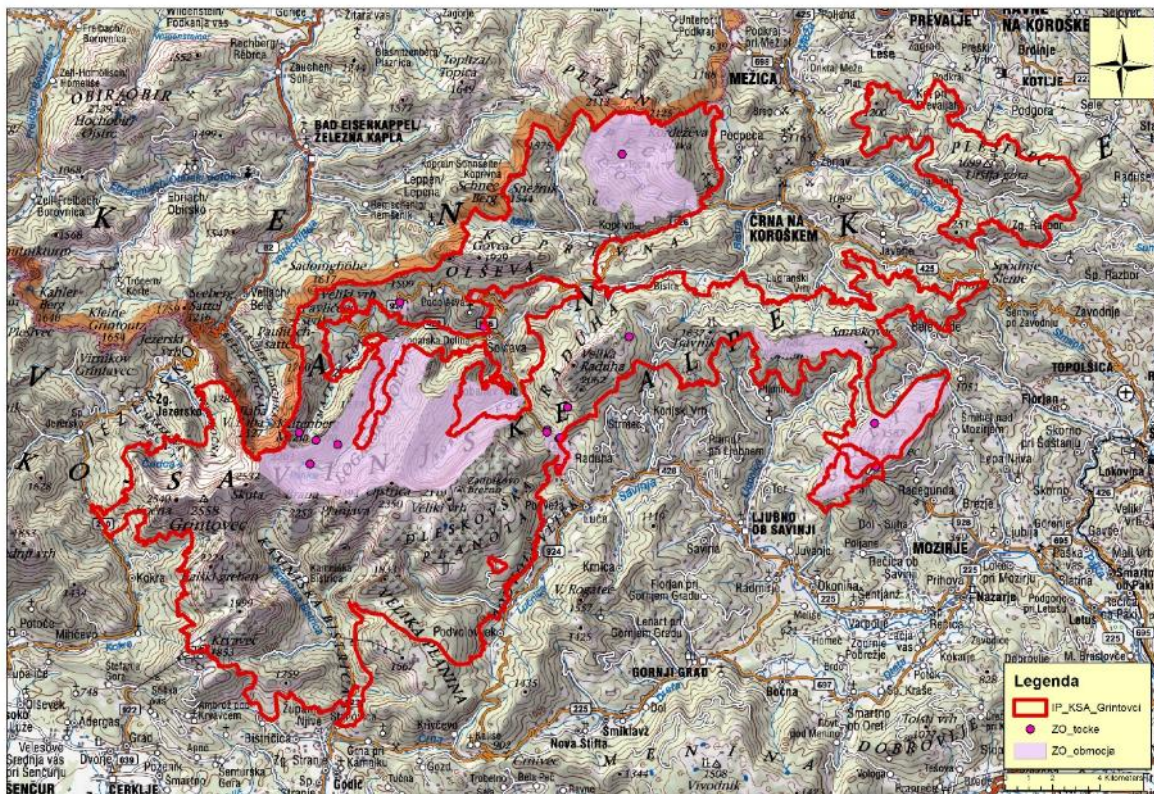
1.1 PREGLED DOSEDANJIH NARAVOVARSTVENIH AKTIVNOSTI NA PROJEKTNEM OBMOČJU

Prve namere o varovanju območja Grintovcev oziroma Kamniško-Savinjskih Alp izhajajo iz znamenite Spomenice (1920), kasneje pa tudi v čas delovanja dr. Angele Piskernik, ki je leta 1959 napisala prvi konkreten predlog za zavarovanje območja. V 80. in 90. letih je bil v Dolgoročni plan Republike Slovenije vključen razširjeni predlog za razglasitev regijskega parka Karavanško Kamniško-Savinjski regijski park, ki je bil tudi del takrat nastalega Nacionalnega programa varstva okolja. Ministrstvo za okolje in prostor je leta 2005 na pobudo nekaterih občin sprožil postopek za zavarovanje območja kot regijski park, a se je postopek ustavil zaradi nasprotovanja prebivalcev.

V okviru projekta *Phare – Krajinski park Topla, št. donacijske pogodbe: 7174201-01-01-0005 pod okriljem progama Phare čezmejno sodelovanje Slovenija/Avstrija 2003 SI.2003/004 - 939 – 01*, je bil na območju Tople izveden popis izbranih kvalifikacijskih vrst ptic. Izdelane so bile tudi upravljalne smernice za kvalifikacijske vrste ptic, kot osnova za doseganje varstvenih ciljev območja Natura 2000 Grintovci.

2. PREGLED NARAVOVARSTVENIH STATUSOV NA PROJEKTNEM OBMOČJU

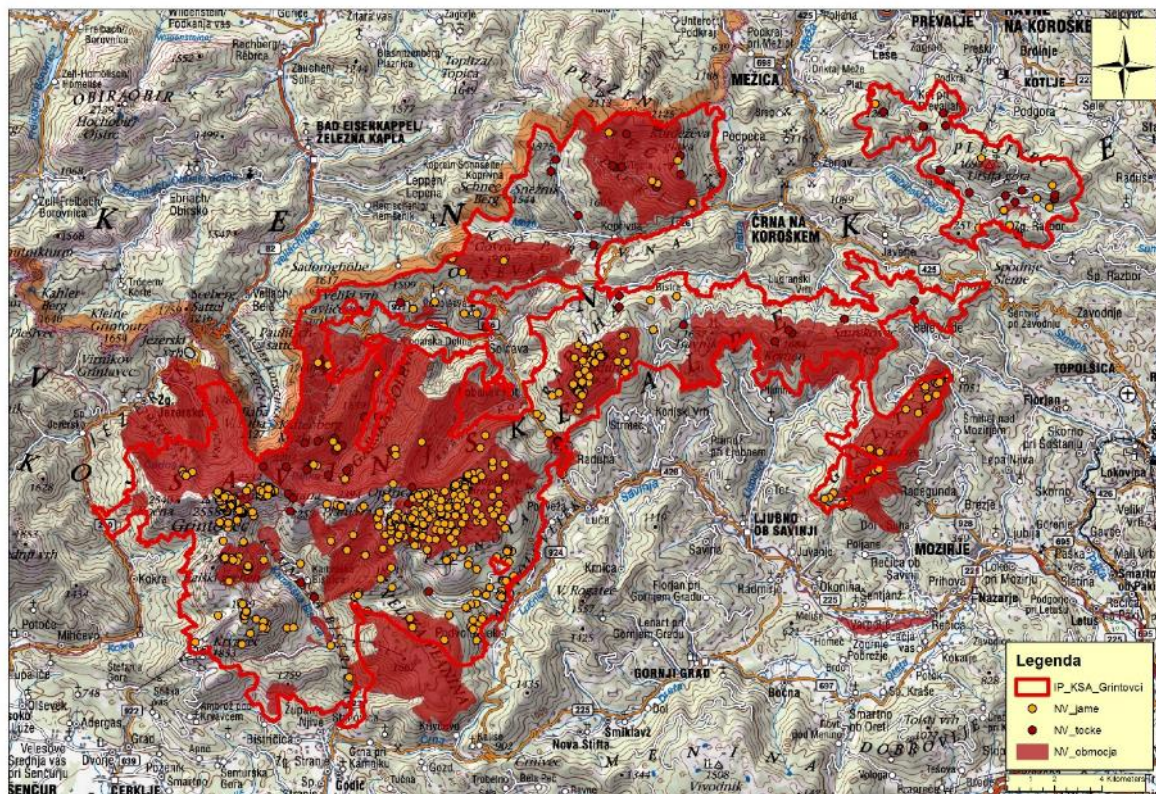
2.1 Zavarovana območja

Slika 3: Zavarovana območja

Na projektnem območju KSA-Grintovci se nahaja 27 zavarovanih območij, od tega 16 točkovnih ter 11 ploskovnih (območja). Vsa točkovna zavarovana območja so glede na vrsto zavarovanja določena kot naravni spomeniki, od ploskovnih zavarovanih območjih pa so štirje krajinski parki, pet naravnih spomenikov ter dva naravna rezervata. Seznam zavarovanih območij je v prilogi dokumenta.

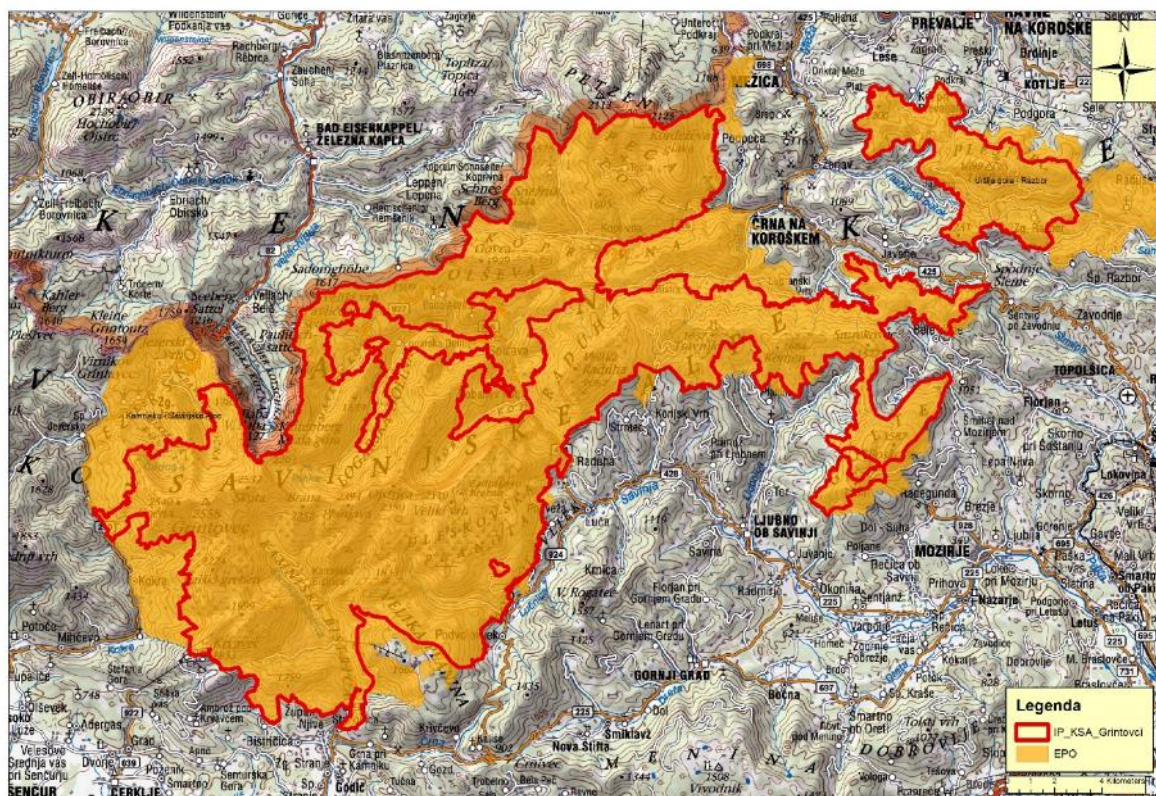
2.2 Naravne vrednote

Slika 4: Naravne vrednote

Na projektne območju KSA-Grintavci je registriranih 851 naravnih vrednot, od tega 152 ploskovnih (območja), 69 točkovnih ter 630 jam. Vse jame so po pomenu naravne vrednote državnega pomena, od preostalih naravnih vrednot pa je takšnih 42 %. Glede na zvrst prevladujejo geomorfološke naravne vrednote, sledijo hidrološke, drevesne, geološke, ekosistemske ter botanične naravne vrednote. Seznam naravnih vrednot je v prilogi dokumenta.

2.3 Ekološko pomembna območja

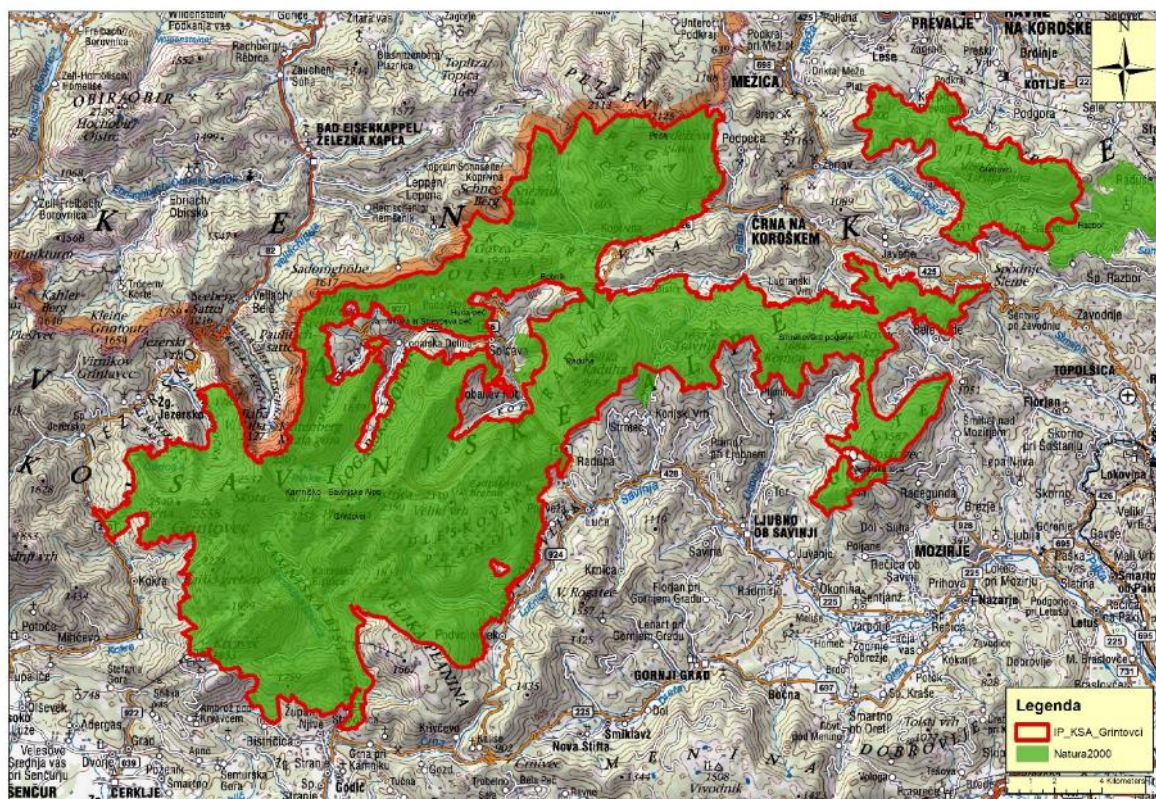

Slika 5: Ekološko pomembna območja

Na projektnem območju se nahajata dve ekološko pomembni območji: Kamniško – Savinjske Alpe (id. št. 11300) ter Uršlja gora – Razbor (id. št. 43700).

Ekološko pomembna območja se v pretežnem delu prekrivajo s posebnimi varstvenimi območji (območji Natura 2000), zato jih vsebinsko podrobneje obravnavamo v naslednjem podpoglavju.

2.4 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)

Slika 6: Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)

Preglednica 1: Pregled območij Natura 2000 in evropsko pomembnih vrst in habitatni tipov, ki se nahajajo znotraj projektnega območja.¹

KODA	IME	STATUS	VRSTE IN HABITATNI TIPI ZNOTRAJ PROJEKTNEGA OBMOČJA
SI3000038	Smrekovško pogorje	POO	<u>Negozdni habitatni tipi:</u> (4060) Alpske in borealne resave (6230) Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (<i>Nardus stricta</i>) na silikatnih tleh v montanskem pasu (in submontanskem pasu v celinskem delu Evrope) (8220) Silikatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok
SI3000098	Mesarska lopa	POO	<u>Negozdni habitatni tipi:</u> (8310) Jame, ki niso odprte za javnost
SI3000132	Peca	POO	<u>Rastline</u> <i>Zoisova zvončica (Campanula zoysii)</i> <u>Negozdni habitatni tipi:</u> (4060) Alpske in borealne resave (6450) Alpinska in subalpinska travišča na karbonatnih tleh (6430) Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem (8120) Karbonatna melišča od montanskega do alpinskega pasu (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>) (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok

KODA	IME	STATUS	VRSTE IN HABITATNI TIPI ZNOTRAJ PROJEKTNEGA OBMOČJA
			(6150) Alpska in borealna travišča na silikatnih tleh <u>Gozdni habitatni tipi:</u> (4070) Ruševje z vrstama <i>Pinus mugo</i> in <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>)
SI3000108	Raduha	POO	<u>Gozdni habitatni tipi:</u> (4070) Ruševje z vrstama <i>Pinus mugo</i> in <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>), (91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto janauensis-Pinetum</i>), (91K0) Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica - Aremonio-Fagion</i>), <u>Negozdni habitatni tipi:</u> (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok (6170) Alpiska in subalpiska travišča na karbonatnih tleh (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok
SI3000166	Razbor	POO	<u>Netopirji:</u> Mali podkovernjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>), <u>Metulji:</u> gozdni postavnež (<i>Euphydryas maturna</i>), črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>), močvirski cekinček (<i>Lycaena dispar</i>). <u>Raki:</u> navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>). <u>Negozdni habitatni tipi:</u> (7230) Bazična nizka barja (6430) Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem (6410) Travniki s prevladujočo stožko (<i>Molinia</i> spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (<i>Molinion caeruleae</i>) <u>Gozdni habitatni tipi:</u> (91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto janauensis-Pinetum</i>)
SI3000384	Huda peč	POO	<u>Negozdni habitatni tipi:</u> (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok <u>Gozdni habitatni tipi:</u> (91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto janauensis-Pinetum</i>)
SI3000385	Robnik	POO	<u>Gozdni habitatni tipi:</u> (91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto janauensis-Pinetum</i>)

KODA	IME	STATUS	VRSTE IN HABITATNI TIPI ZNOTRAJ PROJEKTNEGA OBMOČJA
SI3000383	Jamnikova in Strevčeva peč	POO	<p><u>Negozdni habitatni tipi:</u> (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok</p> <p><u>Gozdni habitatni tipi:</u> (91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)</p>
SI3000264	Kamniško – Savinjske Alpe	POO	<p><u>Metulji:</u> Črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>).</p> <p><u>Netopirji:</u> Širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>), Mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>).</p> <p><u>Raki:</u> navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>).</p> <p><u>Rastline:</u> Lepi čeveljc (<i>Cypripedium calceolus</i>), Bertolonijeva orlica (<i>Aquilegia bertolonii</i>), Zoisova zvončica (<i>Campanula zoysii</i>), Močvirski meček (<i>Gladiolus palustris</i>).</p> <p><u>Negozdni habitatni tipi:</u> (3220) Alpske reke in zelnata vegetacija vzdolž njihovih bregov, (3240) Alpske reke in lesna vegetacija s sivo vrbo (<i>Salix eleagnos</i>) vzdolž njihovih bregov, (8120) Karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>), (8160) Srednjeevropska karbonatna melišča v submontanskem in montanskem pasu, (8210) Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok. (8340) Stalni ledeniki Alske in borealne resave (6110) Skalna travišča na bazičnih tleh (<i>Alyso-Sedion albi</i>) (6170) Alpska in subalpinska travišča na karbonatnih tleh (6430) Nižinske in montanske do alpske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem (6520) Gorski ekstenzivno gojeni travniki (8120) Karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>) (8310) Jame, ki niso odprte za javnost (8240) Apnenčasti podi</p> <p><u>Gozdni habitatni tipi:</u> (91K0) Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica (Aremonio-Fagion)</i>), (91E0) Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (<i>Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</i>)</p>

KODA	IME	STATUS	VRSTE IN HABITATNI TIPI ZNOTRAJ PROJEKTNEGA OBMOČJA
			(91R0) Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>), (4070) Ruševje z vrstama <i>Pinus mugo</i> in <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>).
SI5000024	Grintovci	POV	<u>Ptice:</u> koconogi čuk (<i>Aegolius funereus</i>), planinski orel (<i>Aquila chrysaetos</i>), gozdni jereb (<i>Bonasa bonasia</i>), črna žolna (<i>Dryocopus martius</i>), sokol selec (<i>Falco peregrinus</i>), mali muhar (<i>Ficedula parva</i>), mali skovik (<i>Glaucidium passerinum</i>), triprsti detel (<i>Picoides tridactylus</i>), ruševca (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>), divji petelin (<i>Tetrao urogallus</i>), črna žolna (<i>Dryocopus martius</i>), kupčar (<i>Oenanthe oenanthe</i>), belka (<i>Lagopus mutus</i>).

¹ S **krepkim** tiskom so označene tarčne vrste v projektu.

3. TARČNE VRSTE IN HABITATNI TIP

3.1 HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*))

Slika 7: Habitatni tip Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (foto: Matjaž Jež).

3.1.1 Ekološke zahteve

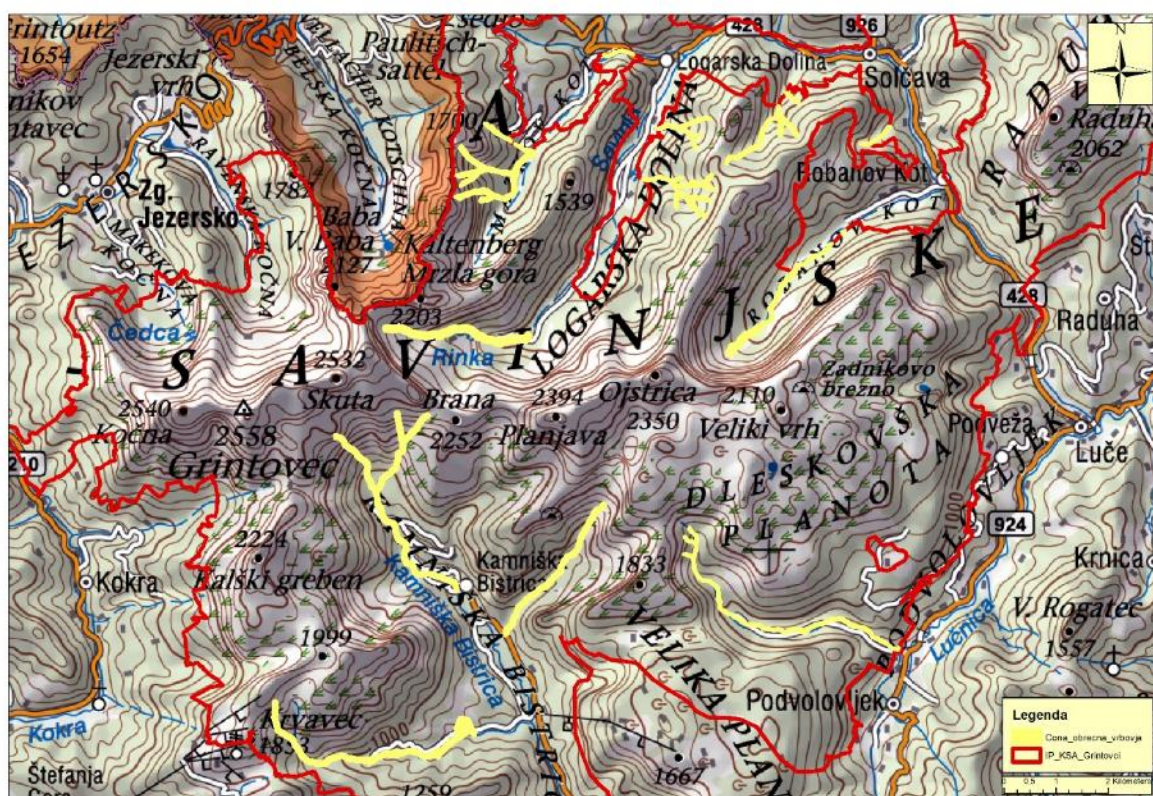
Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) sodijo v prednostni evropski, varstveno pomemben habitatni tip 91E0, zato je z njimi nujno treba gospodariti ohranitveno. Bolj kot sam način gospodarjenja je ključno, da se ohranjajo ustrezne rastiščne razmere, ki so nujne za uspevanje te združbe, to pa je predvsem ustrezen nivo talne vode ter ustrezna drevesna sestava. Pojavlja se ob vodotokih z različnim pretokom: ob izvirih, ob počasi in hitro tekočih rekah in potokih v nižinah in (predalpskem) gričevnatem območju in tudi ob počasi tekočih vodah na občasno poplavljenih rastiščih, ki so prek poletja dobro prezračena. Ima bogato podrast zelišč in grmov.

Loge mehkih listavcev v glavnem sestavljajo mehkolesni listavci – vrbe, topoli in jelše. Praviloma so to mlajši razvojni stadiji gozdov, ki zaraščajo prodišča od bregov rek navzgor proti višjim in starejšim rečnim terasam. Od zelo labilnih začetnih stadijev (vrbova grmišča na prodiščih) poteka razvoj preko sestojev sive jelše, jesenov, veza do ustaljenih združb, ki pa so še vedno pod vplivom talne ali poplavne vode (Dakskobler, 2013).

3.1.2 Podatki o pojavljanju HT na projektnem območju

Na podlagi *Metodologije izdelave con kvalifikacijskih gozdnih habitatnih tipov na območjih Natura 2000* je bila leta 2014 narejena analiza podatkovnih baz Zavoda za gozdove Slovenije (Habič, 2014). Za območje Kamniško – Savinjskih Alp analiza ni pokazala primernih rastiščnih tipov, ki bi ustrezali kriterijem za ta gozdni habitatni tip. Na podlagi podatkov ZRSVN o ohranjenih vrbovjih na tem območju je bila izrisana cona HT kot 15 m pas ob ohranjenih vodotokih. Površina cone znaša 211 ha (predvsem v dolini Kamniške Bistrice, Lučke Bele, Logarske doline ter na območju Matkovega in Robanovega kota).

Potrebno je omeniti, da je bila analiza zaradi majhne površine predmetnega HT obremenjena z določeno napako, zato bodo dejanski podatki o pojavljanju HT na projektnem območju znani šele po terenskem kartiranju v sklopu akcije A1.2.

Slika 8: Cona HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mekolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)) na projektnem območju. Cona habitatnega tipa prostorsko (grafično) opredeljuje površino, kjer se nahaja HT.

3.1.3 Ocena stanja

Ocena stanja ohranjenosti v alpski biogeografski regiji: **U1 (D)**: neugodno - nezadostno stanje ohranjenosti, padajoči trend (Poročilo, 2019a).

Habitatni tip, ki se pojavlja v nižjih delih območja Kamniško-Savinjskih Alp, se pojavlja kot ozek pas ob vodotokih, zaradi česar ni podvržen intenzivnemu gospodarjenju z gozdom in

ostalim posegom v gozdni prostor, zaradi česar ocenjujemo, da je HT, kjer je na območju prisoten, v zadovoljivem stanju.

3.1.4 Grožnje

Na območju HT ogrožajo predvsem naravni pojavi, kot so hudourniško delovanje gorskih vodotokov in posledično prisotni erozijski procesi, ki konstantno odnašajo in spreminjajo brežino. Zaradi tega je HT večinoma v začetnih sukcesijskih fazah. Do razvoja klimaksne faze HT na tem območju po sedaj dosegljivih podatkih ne prihaja. Potencialne grožnje so tudi neprimerno gospodarjenje z gozdom, krčitve obvodne vegetacije ter gradnja prometnic v obvodnem pasu gozda. Jesenov ožig (*Chalara fraxinea*) povzroča intenzivno sušenje velikega jesena, ki se zaradi tega izloča iz sestojev. Zaradi tega se bo v prihodnje delež te vrste v drevesni sestavi habitatnega tipa močno zmanjšal. Potencialna grožnja je tudi pojav oz. širjenje invazivnih tujerodnih vrst.

3.1.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 2: Cilji PUN 2015-2020 na POO Kamniško-Savinjske Alpe za HT_91E0* Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae))

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost habitatnega tipa	ni določen	referenčna vrednost ni določena	ni potreben				
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	se obnovi na	naravna hidromorfologija voda	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		upravljanje voda	MOP (ARSO)
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	se obnovi na	povezanost habitatnega tipa	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	se obnovi na	naravna hidromorfologija voda	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	se obnovi na	brez tujerodnih vrst - invazivnih	raziskati možnosti za omejitev invazivnih tujerodnih vrst			gozdarstvo	
---	--------------	-----------------------------------	---	--	--	------------	--

3.1.6 Cilji projekta:

- kartiranje območja pojavljanja HT in njegova prostorska opredelitev;
- kartiranje razširjenosti invazivnih tujerodnih vrst (ITV);
- izris/dopolnitev cone HT;
- določitev usmeritev za gospodarjenje s habitatnim tipom;
- izboljšano stanje habitatnega tipa (primerna drevesna sestava, usklajeno razmerje razvojnih faz, zagotovljeno naravno pomlajevanje, itd.);
- omejevanje in odstranjevanje ITV (japonski dresnik, kanadska zlata rozga, žlezava nedotika, itd.), kjer so le-te prisotne.

3.1.7 Varstvene usmeritve:

- ohranja oz. poveča se površino habitatnega tipa;
- rastišču neprimerne vrste se pospešeno izloča iz sestojev;
- gospodari se predvsem s črno jelšo, kjer je ta prisotna. V sestoje obrečnega vrbovja se ne posega (sestoje se prepušča naravnemu razvoju);
- na območju se praviloma ne trasira novih gozdnih prometnic;
- gospodarjenje z gozdom se izvaja izven časa gnezdenja in vzreje mladičev obvodnih vrst ptic, ki traja od 1. marca do 31. julija.

3.2 Močvirski meček (*Gladiolus palustris*)

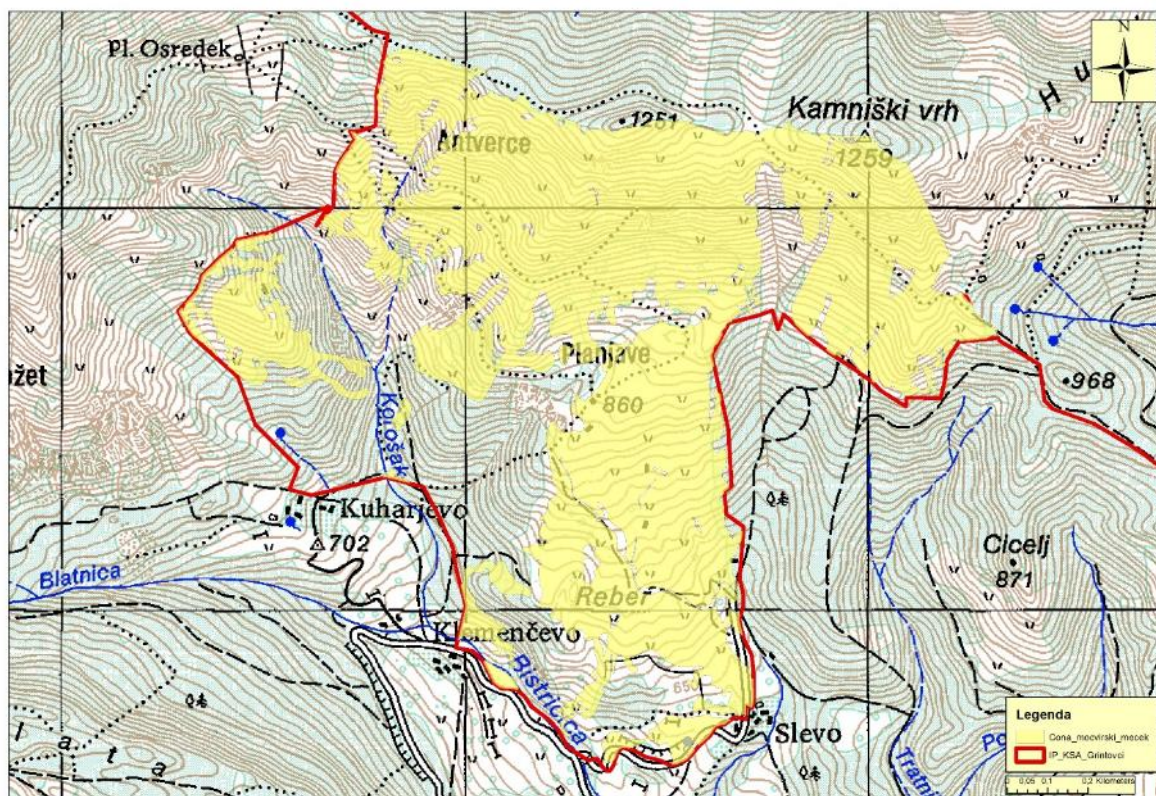
3.2.1 Ekološke zahteve

Močvirski meček je 50-60 cm visoka trajnica z jajčastim gomoljem, ki je obdan z izrazito togo mrežastim ovojem. Na pokončnem stebelu so mečasti listi in do šestcvetno škrlatno rdeče socvetje. Raste na svežih, globokih tleh, na občasno poplavljenih ali na zmerno suhih tleh na dolomitni ali apnenčasti podlagi. Je svetloljubna in toploljubna vrsta travišč ali prvih faz zaraščanja.

3.2.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

Vrsta se pojavlja posamično na južnih pobočjih Kamniškega vrha. Izven območja Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe se vrsta pojavlja na južnih pobočjih Storžiča in Zaplate ter na močvirnih travnikih v območju Natura 2000 Grad Brdo – Preddvor. Rastišča na Kamniškem vrhu, Storžiču in Zaplati so ekološko precej drugačna od rastišča pri Preddvoru. Glede na prisotnost vrste tudi izven sedanjih meja območja Natura 2000, so mogoče najdbe tudi drugje v bližini sedanjih rastišč.

Površina cone vrste na projektnem območju znaša 115 ha (območje Kamniškega vrha). Kvaliteta cone je nezadostna, saj cone vrste opredeljuje zgolj površina, kjer bi se vrsta morda lahko nahajala.

Slika 9: Cona močvirskega mečka na projektnem območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste

3.2.3 Ocena stanja

Ocena stanja ohranjenosti v alpski biogeografski regiji: **U1 (D)**: neugodno - nezadostno stanje ohranjenosti, padajoč trend (Poročilo, 2019a).

3.2.4 Grožnje

Vrsto ogrožata predvsem zaraščanje travniških površin (opuščanje košnje na nekdanjih senožetih) in intenzifikacija kmetijstva. Na Kamniškem vrhu vrsto ogroža zaraščanje s smreko ter paša.

3.2.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 3: Cilji PUN 2015-2020 na POO Kamniško-Savinjske Alpe za močvirski meček

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	določi se	vrednost ni znana	raziskati taksonomsko pripadnost osebkov, popisati stanje populacije in vzpostaviti monitoring			znanost	
Velikost habitata	ohrani se	vrednost ni znana	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	košnja vsaj enkrat letno	zagotoviti doseganje varstvenega cilja z izvajanjem PRP		HAB_KOS: Košnja/paša ni dovoljena do 30.6.	kmetijstvo	MKGP, KGZS

3.2.6 Cilji projekta:

- popis območja pojavljanja vrste in njegova prostorska opredelitev;
- izris/dopolnitev cone vrste;
- poznane aktualne grožnje vrsti na obravnavanem območju;
- izboljšano stanje rastišča s košnjo, prilagoditvijo paše ali z odstranitvijo lesne vegetacije (čiščenje zaraščajočih površin);
- zagotoviti ustrezno rabo, ki zagotavlja dolgoročno ohranitev vrste.

3.2.7 Varstvene usmeritve:

- s prilagojeno rabo (košnja, paša) se preprečuje zaraščanje rastišča in zagotavlja ustrezne fizikalne ter kemijske pogoje na rastiščih;

- ukrepe se prednostno umešča na površine, kjer je bila rastlina najdena, a tudi širše, z namenom povečanja/širitve obsega rastišča;
- ozaveščanje in opozarjanje obiskovalcev (pohodnikov) glede trganja rastlin.

3.3 Gozdni jereb (*Bonasa bonasia*)

Slika 10: Gozdni jereb (foto: Tomaž Mihelič).

3.3.1 Ekološke zahteve

Gozdni jereb je izrazito teritorialna vrsta in je močno vezan na svoj življenjski prostor, ki ga samec in samica odločno branita. Zlasti petelinček svoj teritorij označuje s petjem in preletavanjem ter ga tudi fizično brani pred tekmeci. Je slabo mobilna vrsta. Celo leto se zadržuje znotraj teritorija v velikosti okoli 40 ha, zaradi česar je kvaliteta habitata znotraj teritorija izjemnega pomena. Živi v večslojnem, strukturno bogatem iglastem in mešanem gozdu s pestrim grmovnim in zeliščnim slojem, ki mu nudi kritje in služi kot vir hrane. Habitat mora biti mešanica starejših sestojev, katerih krošnje so dovolj svetle, da omogočajo razvoj gostih mladih sestojev v podrasti. Izogiba se monotonih sestojev brez podrasti ter nasadov dreves z zelo majhno pestrostjo drevesnih vrst ter odsotnostjo vrzeli in mladovja. Zahteva tudi pionirske stadije gozda, zelo mu ustrezajo mejna območja s prisotno sukcesijo (plazovi, vetrolomi). Ustrezajo mu daljši notranji gozdni robovi ter veliko leske. Na počivališčih zahteva dvakrat večji delež grmovja kot dreves. Preferira grmovje z večjim premerom debla, ki mu omogoča bolj učinkovito plezanje ter večjo količino brstov za hrano. Prav tako mu ustreza večji delež plodonosnih drevesnih in grmovnih vrst (jerebika, mokovec, brek, glog, črni bezeg). Za skrivališča in prenočevanje potrebuje manjše skupine odraščajoče smreke ali jelke v razvojni fazi letvenjak ali drogovnjak. Pomembne so tudi površine v zaraščanju, posebej preko faze leščevja in jelševja. Hrani se predvsem s hrano rastlinskega izvora. Poleti in jeseni se prehranjuje s plodovi maline, robide, jerebika, črnega bezga, mokovca, breka, gloga, češmina ter drugih plodonosnih vrst. Z nastopom mraza pa preide na zimsko hrano, ki jo predstavljajo popki in moški cvetovi leske, pa tudi breze in jelše. Kebčki se v prvih dneh svojega življenja hranijo izključno s hrano živalskega izvora (drobne žuželke, nevretenčarji).

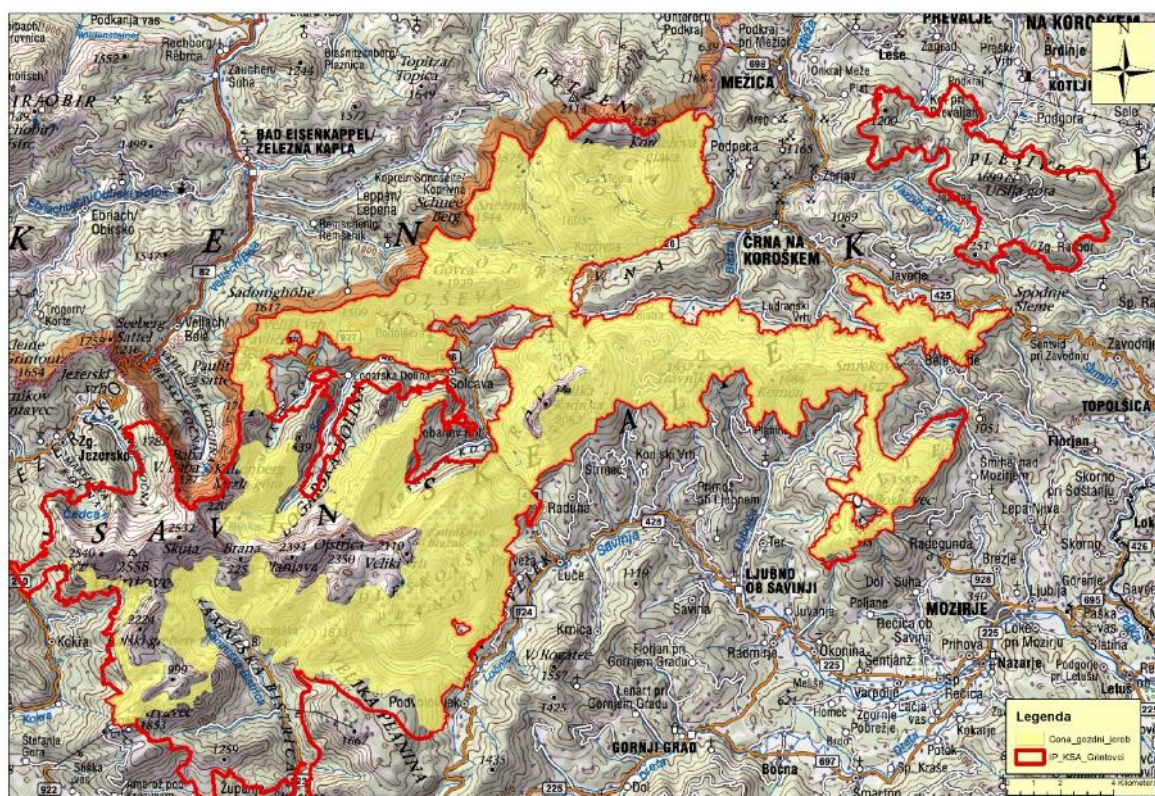

3.3.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

Pojavlanje gozdnega jereba na projektnem območju je vezano predvsem na okolico Pece, kjer je bil največkrat opažen v dolini Tople in Koprivne, kjer so bili leta 2005 izvedeni ciljni popisi v okviru projekta Phare – Topla (Mihelič, 2006). Istega leta je bil ciljno popisani tudi na obrobju Smrekovca, kjer so bile prav tako leta 2005 ugotovljene gostote okrog 4 teritorije/km² (Mihelič, osebno). Ostali podatki se nanašajo na naključne podatke zbrane v okviru Atlasa ptic Slovenije. Največ jih je južno od Smrekovca, Raduhe in Uršlje gore, posamič pa tudi po nekaterih dolinah kot so Matkov kot in Bistra. Večina pojavljanj je v pasu pod 1200 metri nadmorske višine.

Na projektnem območju novejši podatki o teritorijih gozdnih jerebov niso poznani, rednega monitoringa oz. popisa vrste se ne izvaja. Posamezne teritorije gozdnih jerebov poznajo v nekaterih lovskih družinah, podatke bi bilo potrebno preveriti/potrditi na terenu.

Površina cone gozdnega jereba na projektnem območju znaša 21.700 ha in obsega praktično celotno projektno območje. Kvaliteta cone je sprejemljiva, saj cona zgolj okvirno opredeljuje habitat gozdnega jereba. Taka cona zajema tudi površine, kjer je vrsta zaradi ugodnih ekoloških danosti lahko prisotna, pa o tem nimamo podatkov.

Slika 11: Cona gozdnega jereba na projektnem območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste

3.3.3 Ocena stanja

Kratkoročni populacijski trend v Sloveniji: D (padajoč trend) (Poročilo, 2019b).

Na projektnem območju (POV Grintovci) velikost habitata in številčno stanje populacije ni znano, ocenjeno je na 150-300 parov (Denac, 2011). Redka opažanja gozdnih jerebov nakazujejo, da se njegova številčnost v zadnjih desetletjih zmanjšuje, saj je iz nekaterih predelov, kjer je bil včasih pogost, že povsem izginil.

Zaradi povečanega obsega rednih sečenj in uravnavanja razmerja razvojnih faz v prid mlajšim razvojnim fazam gozda ter večjega obsega sanitarnih sečenj (podlubniki, žledolomi, ...) lahko pričakujemo postopno izboljšanje razmer za jereba v naslednjih letih, vendar pa morajo biti posegi ciljno usmerjeni in trajnostno zagotovljeni.

3.3.4 Grožnje

Ključne grožnje:

- pomanjkanje ustreznega habitata (redka prisotnost naravnih sukcesijskih stadijev s prisotno vrbo, jelšo ali lesko),
- vznemirjanje (rekreacija in turizem, nabiralništvo, sečnja in spravilo lesa, gradnja in vzdrževanje gozdnih prometnic),
- negativen vpliv divjadi in plenilcev (objedanje zeliščnega in grmovnega sloja, plenjenje gnezd, plenjenje odraslih osebkov).

3.3.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 4: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za gozdnega jereba

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna)	Enota	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	ohrani se	300	parov		vzpostaviti monitoring			varstvo narave	MOP
Velikost habitata	ohrani se			vrednost ni znana	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			svetel in strukturno pester gozd	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			bogato zastopana zeliščna in plodonosna grmovna plast	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	ekocelice z ukrepanjem	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			strukturiran gozdni rob	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			brez žičnih ograj in žičnic v coni vrste	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			vidno označene pomlajevalne ograje	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vidno označevati pomlajevalne ograje	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			ekološkim zahtevam vrste prilagojeno upravljanje z divjadjo	vključiti varstveni cilj v LUN z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		lovstvo	ZGS

3.3.6 Cilji projekta:

- popis območja pojavljanja vrste, ocena velikosti populacije in njena prostorska opredelitev,
- izris/dopolnitev cone vrste,
- določitev načina prilagojenega gospodarjenja z gozdom za izboljšanje habitata gozdnega jereba – vzpostavitev koncepta »gospodarjenje za vrsto« na ravni oddelka,
- izvedba ukrepov za ohranitev/izboljšanje habitata vrste (malopovršinska vertikalna in horizontalna strukturiranost sestojev, močnejše odkazilo in pomlajevanje na gozdnem robu, vzpostavitev dolgih in stopničastih gozdnih robov z vrzelastim sklepom, naravna sukcesija, oblikovanje vrzeli in vzdrževanje gozdnih jas, sadnja in pospeševanje plodonosnih vrst, odstranitev ali vidna označitev pomlajevalnih ograj...),
- izvedba ukrepov za zmanjšanje vznemirjanja vrste (vzpostavitev mirnih con, zapore gozdnih cest, omejevanje prostočasnih aktivnosti),
- izvedba ukrepov za zmanjšanje vpliva divjadi (odstranitev lovskih objektov ter prepoved krmljenja na potrjenih teritorijih, povečan odstrel plenilcev).

3.3.7 Varstvene usmeritve:

Usmeritve za izboljšanje habitata:

- Zagotavljanje svetlega in strukturno pestrega gozda, primerne za gozdne mravlje in bogato zastopano zeliščno in grmovno plastjo. Svetlost, ki zagotavlja zeliščni sloj, se lahko vzpodbuja širše znotraj gozdne površine, medtem ko je potrebno svetlost, ki zagotavlja razrast tudi grmovne vegetacije zagotavljati predvsem izven cone divjega petelina.
- Ohranjanje in pospeševanje vrstno pestrih sestojev s poudarkom na plodonosnih drevesnih vrstah (jrebika, mokovec) ter drevesnih in grmovnih vrstah, ki so pomembne z vidika prehrane (leska, jelše, vrbe, mladovja iglavcev, češmin, ...)
- Podaljševanje pomladitvenih dob predvsem tam, kjer sukcesija poteka s pomočjo vrst kot so zelena jelša, vrbe in leska ali kjer je prisotno jagodičje.
- Vzpostavljanje in ohranjanje sestojev z vrzelastim ali pretrganim sklepom krošenj, s šopi in skupinami starih dreves.

- Zagotavljanje mehkih in širokih prehodov med gozdnimi in negozdnimi površinami, predvsem pašniki (oblikovanje širokega gozdnega robu z močnejšim odkazilom na robu in pomlajevanje na robu gozda).
- Prepoved uporabe žic (vse vrste žic) in žičnatih ograj za ograjevanje pašnikov ali pomladitvenih površin. Namesto električnih žic se uporabi trakove, žičnate ograje se povečini zamenja z lesenimi in se jih samo izjemoma dopusti ob ustrezni označitvi.
- Gospodarjenje z gozdom v coni vrste brez žičnega spravila (problem zaletavanja osebkov v žice) in procesorskega spravila (velik vpliv na tla in talno rastje, ki je ena od ključnih komponent habitata gozdnega jereba).

Usmeritve za zmanjšanje vznemirjenja:

- Na znanih staniščih gozdnega jereba se na odsek natančno vzpostavijo mirne cone, v katerih se vsaj v času od 1. 4. do 15. 6. (parjenje, valjenje) ne izvaja sečnje in spravila lesa ter gradnje oz. priprave gozdnih prometnic.
- Znotraj mirne cone se lahko z zaporo predvsem slepih krakov gozdnih cest vzpostavi poseben režim uporabe gozdnih cest, časovno prilagojen varstvu gozdnega jereba.
- Gozdnih cest znotraj mirne cone gozdnega jereba se pozimi praviloma ne pluži.
- V sodelovanju z drugimi deležniki se prostočasne aktivnosti načrtno usmerja izven mirne cone za gozdnega jereba.

Usmeritve za zmanjšanje vplivov divjadi:

- Prepoved krmljenja in ustrezno upravljanje s številčnostjo divjadi (predvsem jelenjad in divji prašič) s populacijami, ki bodo omogočale ustrezen zeliščni sloj in sloj jagodičja, ter minimirale vpliv plenjenja v habitatu jereba.

Predlogi ukrepov:

- Od konkretnih ukrepov za izboljšanje habitata vrste je smiselno izvesti sadnjo najbolj ključnih prehranskih vrst na obsežnih območjih golih površin, ki so jih prizadele ujme. Predlagamo saditev zelene jelše, vrb, leske in jerebike. Glavnino (vsaj 60%) naj predstavljata zelena jelša in leska.

3.4 Divji petelin (*Tetrao urogallus*)

Slika 12: Divji petelin (foto: Tomaž Mihelič).

3.4.1 Ekološke zahteve

Divji petelin je značilen prebivalec zrelih in presvetljenih pretežno iglastih gozdov nad 1000 m nadmorske višine. Glede na svoje potrebe po hrani in kritju, ima preko leta različne habitatne zahteve. Pozimi, ko se zadržuje predvsem v krošnjah dreves, je vezan na iglaste sestoje, ki mu poleg hrane nudijo tudi zavetje pred mrazom in vetrom. Poleti, ko se prehranjuje predvsem na tleh, pa so zelo pomembne gozdne poseke, jase in razne presvetlitve, kjer se razvije s hrano bogata podrast. Divji petelin je slab letalec, zato se mladih gozdov zaradi gostega rastišča izogiba. Bolj mu ustrezajo starejši enomerni in skupinsko raznomerni sestoji z rahlim sklepom krošenj. Ker se v poletnem obdobju večino dneva zadržujejo na tleh, mu le dobra preglednost terena zagotavlja občutek varnosti. Za pevska drevesa uporablja predvsem rdeči bor, macesen in smreko.

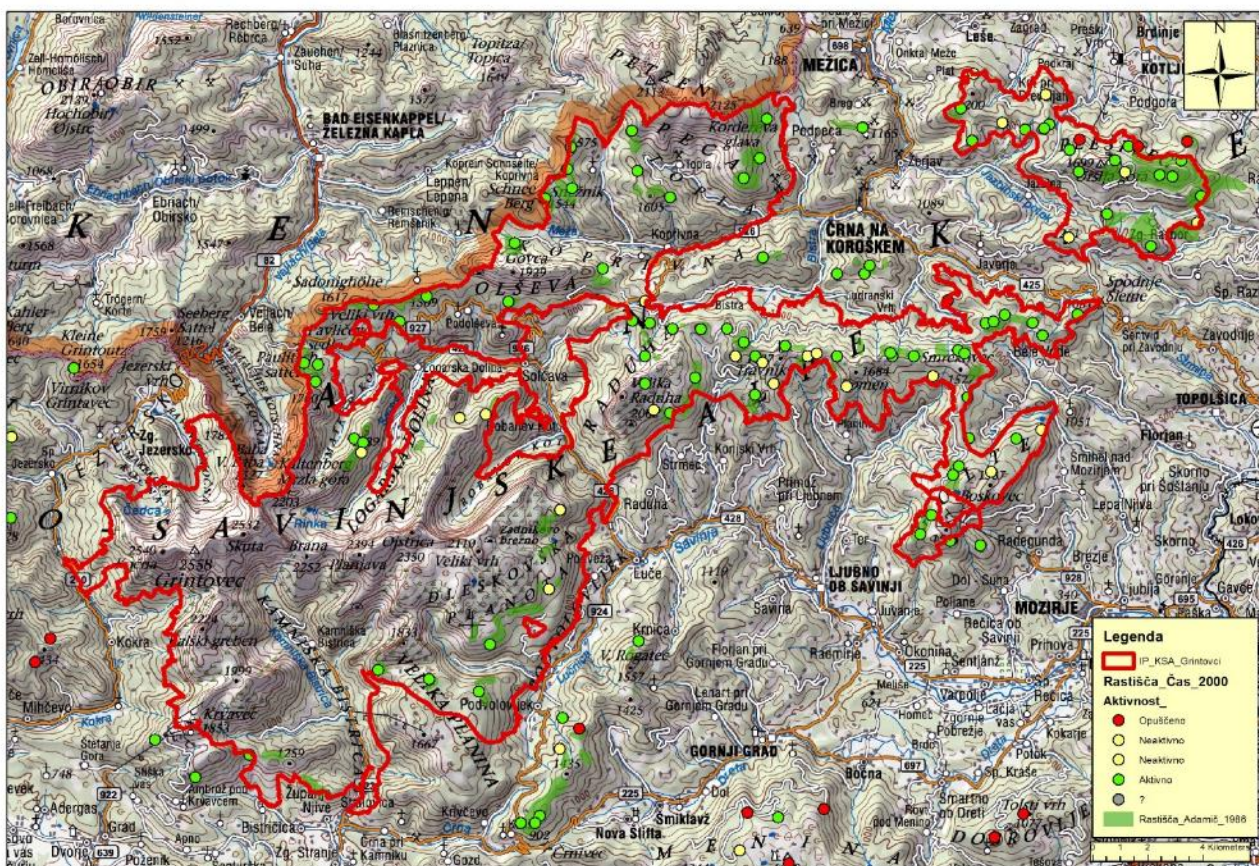
Prehrana divjega petelina je predvsem rastlinskega izvora. Odrasli divji petelini se spomladi prehranjujejo s popki in poganjki bora, smreke, jelke, javorja in bukve. Poleti se spustijo na tla, kjer se prehranjujejo predvsem s plodovi talne vegetacije (borovnice, maline, brusnice). Jeseni se vrnejo na drevje in se prehranjujejo s plodovi plodonosnih drevesnih vrst (jerebika, mokovec). Na vejah odraslih iglavcev preživijo zimo ter se prehranjujejo z iglicami in popki. Kebčki se prehranjujejo predvsem s hrano živalskega izvora (gozdne mravlje, nevretenčarji), ki jim omogoča hitro rast. Za prehrano divjega petelina sta zelo pomembni borovnica in brusnica.

3.4.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

V prvem vseslovenskem popisu številčnosti subpopulacij divjega petelina ob spomladanskem petju (rastitvi), ki je bil izveden v letih 1980 – 1985 (Adamič, 1986), je bilo na projektnem območju zabeleženih cca 72 rastišč divjega petelina (lastni podatki iz analize Adamičevih kart).

Zaradi manjkajočih podatkov o številu osebkov posameznih subpopulacij, številčnosti celotne populacije na projektnem območju za obdobje 1980 – 1985 ni možno podati.

V ponovljenem vseslovenskem popisu divjega petelina v Sloveniji ob spomladanskem petju na rastiščih v letih 1998 – 2000 (Čas, 2001), je bilo na projektnem območju popisanih cca 94 rastišč divjega petelina (lastni podatki iz analize Časovih točk). Dve rastišči sta bili opuščeni, 21 rastišč je bilo neaktivnih, 71 rastišč pa je bilo aktivnih. Zaradi nepopolne baze podatkov, številčnosti celotne populacije na projektnem območju za obdobje 1998 – 2000 ni možno podati.

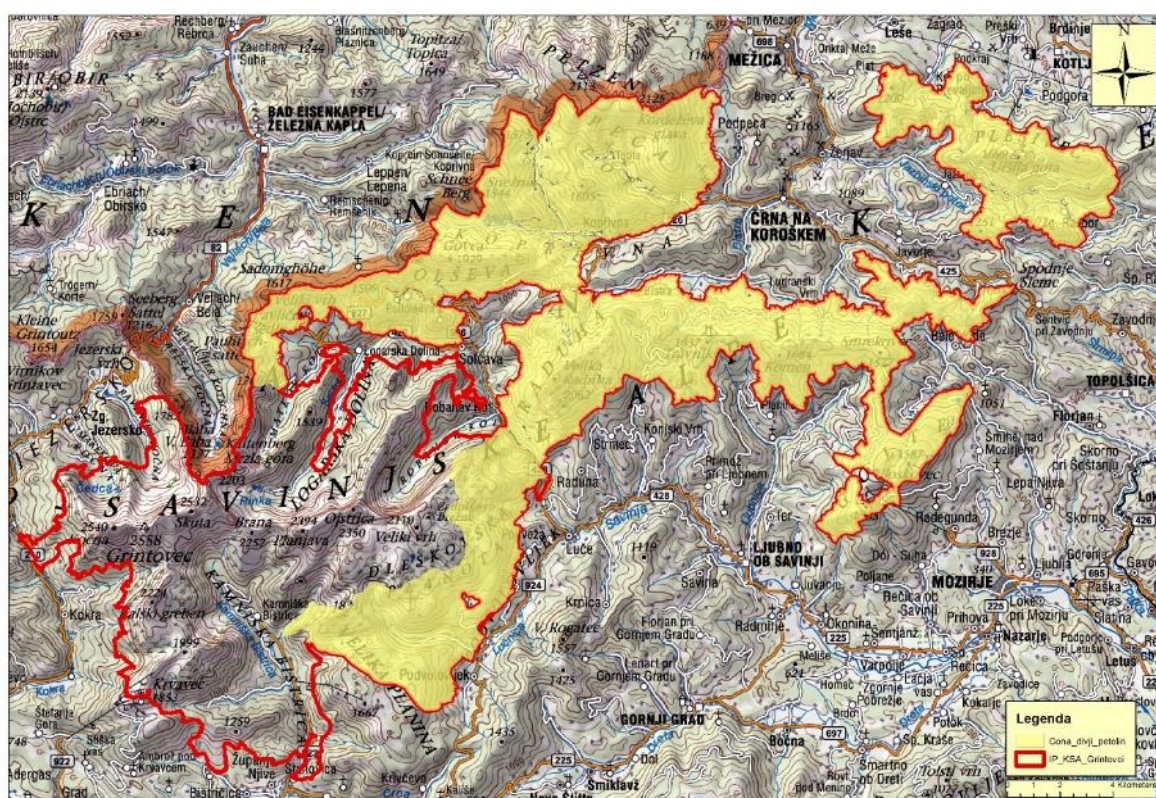
Slika 13: Evidentirana rastišča divjega petelina po Adamiču (1986) in Času (2000)

Zadnji znani in javno objavljeni popis populacije divjega petelina na projektnem območju je bil izveden med letoma 2009 in 2011 na območju Mežiškega lovskogojitvenega bazena, ki obsega 30.322 ha na površini sedmih lovišč LD (Bistra, Koprivna-Topla, Peca-Mežica, Jamnica, Strojna, Prežihovo in Pogorevc) ter na območju lovišča LD Libeliče (2.514 ha), ki je na spodnjem obrobju povezano s habitatom ob vznožju Mežiške doline (Čas, 2013). Evidentiranih je bilo 65 rastišč divjega petelina.

V okviru kartiranja za Atlas ptic Slovenije so bila po letu 2004 popisana posamezna rastišča. Ugotovljena je bila dobra zasedenost rastišč (5 ali več pojočih petelinov) na območju Čofatije, vzhodnega grebena Pece, grebena med Smrekovcem in Slemenom ter severno od Velike

planine. Poleg tega je bilo popisanih še 6 rastišč z 2-5 pojočih petelinov. Ostala aktivna rastišča so imela enega pojočega petelina. Največ podatkov je iz celotnega obmejnega območja od Logarske doline do Pece, Koprivne, Bistre, Smrekovca in Uršlje gore, ugotovljeni pa so bili tudi na območju Velike planine, Dleskovške planote in Golteh.

Površina cone divjega petelina na projektnem območju znaša 20.642 ha in obsega praktično celotno projektno območje. Kvaliteta cone je dobra, predvidevamo, da vrsta naseljuje večino površine opredeljene cone.

Slika 14: Cone divjega petelina na projektnem območju. Cone vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste

3.4.3 Ocena stanja

Kratkoročni populacijski trend v Sloveniji: D (padajoč trend) (Poročilo, 2019b).

V zadnjih 130 letih je bila številčnost divjega petelina na Slovenskem največja v letih 1910 – 1930, po letu 1960 pa se je pričela trajno zmanjševati (Čas, 2008). Po podatkih Časa (Čas, 2001), se je stabilno jedro populacije v Sloveniji ohranilo zgolj na Koroškem (Zgornja Mežiška dolina, Peca, Smrekovec), v Zgornji Savinjski dolini (Smrekovec, Raduha, Mozirske planine) ter delno na Gorenjskem (Jelovica, Pokljuka, Mežaklja). Analize za Slovenijo so pokazale, da se delež opušenih rastišč povečuje z zniževanjem nadmorskih višin, pod 1000 m nadmorske višine je bilo leta 2000 zgolj še 11 % od vseh aktivnih rastišč.

Na projektnem območju ima lovno površino 14 lovskih družin, za katere imamo podatke o številu aktivnih petelinov iz leta 1998 (Čas, 1999). Meje površin lovskih družin sicer ne sovpadajo v celoti z mejo projektnega območja, vendar se večino rastišč nahaja znotraj projektnega območja, zato lahko podatke o gostotah petelinov smatramo za precej točne. V letu 1998 je bilo na površinah lovskih družin popisanih 88 rastišč s skupno 164 aktivnimi petelini, kar pomeni gostoto 1,9 aktivnega petelina na rastišče. Najmanjša gostota aktivnih petelinov je bila zabeležena v LD Jamnica (0,8), najvišja pa v LD Peca (4,3). Slovensko povprečje v letu 1998 je znašalo 1,7 aktivnega petelina na rastišče.

Preglednica 5: Stanje divjega petelina na površinah lovskih družin (LD) v letu 1998 (Čas, 1999).

	LD	Št. aktivnih petelinov	Število rastišč	Subpopulacijska gostota pet./rast.	Površina (ha)	Št. aktivnih petelinov/10km ²
1	Bistra	34	16	2,13	5292	6,42
2	Koprivna	32	11	2,91	5412	5,91
3	Peca	13	3	4,33	4204	3,09
4	Pogorevc	9	4	2,25	3748	2,40
5	Smrekovec-Šoštanj	12	7	1,71	5594	2,15
6	Solčava	11	7	1,57	5877	1,87
7	Luče	11	8	1,38	6199	1,77
8	Podgorje	8	6	1,33	4625	1,73
9	Mozirje	7	3	2,33	4670	1,50
10	Prežihovo	7	4	1,75	4705	1,49
11	Rečica	3	2	1,50	2512	1,19
12	Jezersko	5	3	1,67	4657	1,07
13	Ljubno ob Savinji	7	8	0,88	7912	0,88
14	Jamnica	5	6	0,83	6155	0,81
	Skupaj	164	88	1,86	71562	2,29

V letu 1998 je bilo v Sloveniji popisanih 559 rastišč z 453 aktivnimi petelini, kar pomeni, da je bilo na površinah lovskih družin, ki se pokrivajo z mejami projektnega območja, evidentiranih »zgolj« 16 % vseh rastišč v Sloveniji, vendar »kar« 36 % vseh aktivnih petelinov, kar v letu 1998 uvršča projektno območje med najpomembnejša območja za divjega petelina v Sloveniji. LD Bistra in LD Koprivna sta bili lovski družini z največjim absolutnim številom aktivnih petelinov v Sloveniji.

Izračuni povprečnih delnih populacijskih gostot na 10 km² nam za leto 1998 nudijo še boljši vpogled v razporeditev aktivnih rastišč v Sloveniji. Sedem izmed desetih najvišjih zabeleženih gostot so bile zabeležene v lovskih družinah na projektnem območju (LD Bistra, LD Koprivna, LD Peca, LD Pogorevc, LD Smrekovec-Šoštanj, LD Solčava, LD Luče).

Poleg podatkov za LD, so bili leta 1998 zbrani tudi podatki za gojitvena lovišča (GL). Znotraj projektnega območja se je takrat nahajal Zavod za gojitev divjadi (ZGD) Kozorog Kamnik, danes Lovišče s posebnim namenom (LPN) Kozorog Kamnik. Meje območja ZGD Kozorog

Kamnik se niso ujemale z mejo projektnega območja, zato točnih informacij glede stanja divjega petelina zgolj znotraj projektnega območja nimamo, ocenjujemo pa, da nam podatki nudijo vsaj osnovno informacijo o stanju tedanje populacije v lovišču. Na območju nekdanjega ZGD Kozorog Kamnik je bilo v letu 1998 evidentiranih 24 rastišč z 32 aktivnimi petelini (1,3 aktivnega petelina/rastišče).

Primerjava podatkov o stanju divjega petelina na površinah LD ter GL med leti 1980 – 1985 in 1998 – 2000 zaradi manjkajočih podatkov ni mogoča. Lahko pa med seboj primerjamo podatke zbrane glede na meje območnih enot Zavoda za gozdove (OE ZGS). Meje OE ZGS se ne skladajo z mejo projektnega območja in obsegajo precej večjo površino, zato so podatki obremenjeni z določeno napako. Kljub temu ocenjujemo, da nam podatki omogočajo splošen vpogled glede spreminjanja aktivnosti subpopulacij na rastiščih v obdobju 1986 in 1998.

Preglednica 6: Število rastišč, delež aktivnih rastišč in subpopulacijska gostota petelinov po OE ZGS leta 1998 (Čas, 1999) ter primerjava s številom aktivnih rastišč leta 1986 (Adamič, 1986) (Čas, 1999)

OE ZGS	Skupaj rastišč	Št. aktivnih rastišč	% aktivnih rastišč	Št. aktivnih petelinov	Št. aktivnih petelinov/akt. rastišče	Št. aktivnih rastišč	Upad aktivnih rastišč med leti 1986 in 1998 (%)
	1998					1986	
Tolmin	62	28	45,2	26	0,9	53	47,2
Bled	118	70	59,3	107	1,5	110	36,4
Kranj	65	31	47,7	56	1,8	57	45,6
Ljubljana	41	11	26,8	15	1,4	36	69,4
Postojna	22	6	27,3	10	1,7	16	62,5
Kočevje	42	15	35,7	25	1,7	29	48,3
Celje	9	2	22,2	2	1,0	6	66,7
Nazarje	49	38	77,6	60	1,6	41	7,3
Sl. Gradec	93	64	68,8	139	2,2	84	23,8
Maribor	58	8	13,8	13	1,6	40	80,0
Slovenija	559	273	48,8	453	1,7	472	42,2
N+SG	142	102	71,8	199	2,0	125	18,4

Projektno območje operativno pokrivajo štiri OE ZGS: OE Nazarje, OE Slovenj Gradec, OE Ljubljana ter OE Kranj. Ker se velika večina rastišč divjega petelina na projektnem območju nahaja znotraj OE Nazarje ter OE Slovenj Gradec, se v nadaljevanju analize omejujemo zgolj na ti dve OE ZGS.

Leta 1998 je bilo na območju OE Nazarje in OE Slovenj Gradec skupaj evidentiranih 142 rastišč, od tega 102 aktivni (71,8 %). Obe OE sta po deležu aktivnih rastišč primerjalno precej odstopali od povprečja v Sloveniji, kar v tistem letu nakazuje na sorazmerno ohranjena območja subpopulacij na teh dveh OE ZGS. Po številu aktivnih petelinov je precej izstopala OE Slovenj

Gradec (139), prav tako so bile tam zabeležene najmočnejše subpopulacijske gostote na aktivnih rastiščih (2,2 aktivnega petelina na rastišče).

Primerjava aktivnosti subpopulacij na rastiščih po OE ZGS med letoma 1986 in 1998 pokaže upad populacij oz. izginjanje divjega petelina na skoraj vseh OE ZGS. Najmanjši upad aktivnih rastišč je bil zabeležen na OE Nazarje (7,3 %) ter na OE Slovenj Gradec (23,8 %), kar za tisto obdobje nakazuje sorazmerno stabilno stanje subpopulacij na teh dveh OE ZGS.

Preglednica 7: Število rastišč ter aktivnih in neaktivnih petelinov v Meziškem lovskogojitvenem bazenu (Čas, 2013)

Območje lovišč	Št. rastišč	Št. aktivnih rastišč	% aktivnih rastišč	Št. aktivnih petelinov	Št. neaktivnih petelinov
Meziška dolina	65	50	76,9	109	18

V raziskavi aktivnosti rastišč divjega petelina na območju Meziškega lovskogojitvenega bazena med leti 2009 – 2011 (Čas, 2013) je bilo evidentiranih 65 rastišč, od katerih je bilo aktivnih 50 rastišč (77 %). Prešteti so bili 109 aktivnih petelinov in 18 neaktivnih (mladih) petelinov. Delež aktivnih rastišč se je večal z nadmorsko višino, več kot 70 % aktivnih rastišč je bilo zabeleženih nad 1200 m n.v.

Preglednica 8: Aktivnosti rastišč in število samcev divjega petelina na rastiščih v pogorjih Meziške doline med letoma 1980 in 2010 (Čas, 2013)

Primerjana leta	1980-1985	1998-2000	Razlika 1980 - 2000 (%)	2009-2011	Razlika 2000-2010 (%)	Razlika 1980-2010 (%)
Št. aktivnih rastišč	60	51	-15	50	-2	-17
Št. vseh petelinov	151	158	5	127	-20	-16

Od leta 1980 do 2010 se je na obravnavanem območju delež aktivnih rastišč zmanjšal za 17 %, številčnost samcev pa za 16 %. Če primerjamo iste podatke zgolj za obdobje med letoma 2000 in 2010 ugotovimo, da se je število aktivnih rastišč zmanjšalo zgolj za eno rastišče (2 %), število samcev pa za 20 %. Ti podatki nam nakazujejo, da je bilo stanje populacije divjega petelina v obdobju 1980 in 2010 na pogorjih Meziške doline dokaj stabilno.

Drugih sistematično zbranih in javno objavljenih podatkov o stanju divjega petelina na projektnem območju nismo zabeležili, današnja velikost populacije pa je ocenjena na 120-200 pojočih samcev (Denac, 2011).

3.4.4 Grožnje

Ključne grožnje:

- pomanjkanje primerne habitata (zmanjševanja deleža starih vrzelastih mešano iglastih gozdov s podrastjo borovnice, mravljišči in podrticami),
- vznemirjanje (rekreacija in turizem, nabiralništvo, fotografiranje na rastiščih, sečnja in spravilo lesa, gradnja ter vzdrževanje gozdnih prometnic),

- negativen vpliv divjadi (objedanje zeliščnega in grmovnega sloja, plenjenje gnezd, plenjenje osebkov).

3.4.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 9: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za divjega petelina

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna)	Enota	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	ohrani se	200	pojočih samcev		vzpostaviti monitoring			varstvo narave	MOP
Velikost habitata	ohrani se	20640	ha		vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora
Velikost habitata	ohrani se	20640	ha		vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			mir na rastiščih in v prehranskem habitatu divjega petelina od 1. marca do 30. junija	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzpostaviti mirne cone	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			mir na rastiščih in v prehranskem habitatu divjega petelina od 1. marca do 30. junija	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzpostavitev primerne režima uporabe ključnih gozdnih cest v soglasju z ZGS, lastniki gozdov in pristojno občino (v skladu s Pravilnikom o gozdnih prometnicah)	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			po potrebi mir na znanih zimovališčih od 1. decembra do 28. februarja	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzpostaviti mirne cone v soglasju z ZGS in lastnikom	gozdarstvo	ZGS, ZRSVN
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			mirne cone	komunikacijske aktivnosti			varstvo narave	KP Logarska dolina
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			mirne cone	upravljanje zavarovanih območij	usmerjati obisk		varstvo narave	KP Logarska dolina, ZRSVN
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			mirne cone	določiti mirne cone			varstvo narave	ZRSVN, KP Logarska dolina

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			usmerjen turistični obisk	komunikacijske aktivnosti			varstvo narave	ZRSVN
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			starejši debeljaki in pomlajenci	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			presvetljeni sestoji z rahlim ali pretrganim sklepom krošenj	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			deli gozda s pestro zeliščno plastjo (borovnica, brusnica, malina)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	ekocelice z ukrepanjem	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			brez žičnih ograj in žičnic v coni vrste	vključiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			vidno označene pomlajevalne ograje	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vidno označevati pomlajevalne ograje	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			ekološkim zahtevam vrste prilagojeno upravljanje z divjadjo	vključiti varstveni cilj v LUN z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		lovstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			brez fotografiranja na rastiščih	komunikacijske aktivnosti			varstvo narave	ZRSVN

3.4.6 Cilji projekta:

- popis rastišč divjih petelinov, ocena velikosti populacije in njena prostorska opredelitev,
- izris/dopolnitev cone vrste,
- določitev načina prilagojenega gospodarjenja z gozdom za izboljšanje habitata divjega petelina – vzpostavitev koncepta »gospodarjenje za vrsto« na ravni oddelka,
- izvedba ukrepov za ohranitev/izboljšanje habitata vrste (oblikovanje/ohranjanje svetlega, vrzelastega sklepa krošenj v debeljakih in pomlajencih, močnejša redčenja v drogovnjakih, naravni razvoj gozda, puščanje pevskih dreves, oblikovanje vrzeli in vzdrževanje gozdnih jas, sadnja in pospeševanje plodonosnih vrst, odstranitev ali vidna označitev pomlajevalnih ograj, ...),

- izvedba ukrepov za zmanjšanje vznemirjanja vrste (vzpostavitev mirnih con, zapore gozdnih cest, omejevanje prostočasnih aktivnosti),
- izvedba ukrepov za zmanjšanje vpliva divjadi (odstranitev lovskih objektov ter prepoved krmljenja na potrjenih teritorijih, povečan odstrel plenilcev).

3.4.7 Varstvene usmeritve:

Usmeritve za izboljšanje habitata:

- Ohraniti obstoječe travnate površine znotraj gozda - vsaj 5 ha ekstenzivnih travnih površin na 1000 ha gozda (2. odstavek, 8. člen Pravilnika o varstvu gozdov (Ur.l. RS, št. 114/2009); preprečevanje zaraščanja negozdnih površin.
- Uporaba lahko opaznih električnih trakov namesto električnih in bodečih žic na pašnikih.
- Ohranja oz. mestoma naj se vzpostavi primeren gozdni rob (tudi notranji gozdni rob ob širitvi in vzpostavljanju pomladitvenih jeder); vzdržuje se njegova stopničasta oblika, navzočnost zanj značilnih drevesnih in grmovnih vrst oziroma postopen prehod iz kmetijskih površin v gozd).
- Zagotavlja se svetel gozd, ki ima bogato zastopano zeliščno plast (predvsem borovnica, brusnica, malina), zagotavlja se strukturno in vrstno pestre sestoje s poudarkom na plodonosnih drevesnih vrstah.
- Vzpostavljanje in ohranjanje sestojev z vrzelastim ali pretrganim sklepom krošenj, z šopi in skupinami starih dreves.
- Ohranjanje vsaj 60% delež iglavcev v lesni zalogi.
- Ohranjanje skupin macesnovih dreves, predvsem v pasu zgornje gozdne meje.
- Na rastiščih se evidentira in pušča vsa pevska drevesa ter košata drevesa za prenočevanje in prezimovanje vrste.
- Pomlajevanje se prepušča naravni sukcesiji in podaljšuje pomladitvene dobe z zadržano naravno obnovo.
- V pomladitvenih jedrih naj se ohranja velik delež pionirskih vrst (listavcev).
- Preprečevanje postavljanja ograj, ki onemogočajo prehodnost osebkov (žične mreže).
- Obstoječe žične ograje se ustrezno označi z vidnimi oznakami, odslužene ograje se odstrani.
- Ohranja naj se predvsem odraslo drevje z dupli (habitatno drevje), prednostno naj se ohranjajo debela dreves z dupli črne žolne (premer 8 do 20 cm) in dupla detlov - priporočljiva gostota 3/ha.
- Ohranjanje dolgih proizvodnih dob (nad 120 let) in zagotavljanje debeljakov kot prevladujoče razvojne faze (vsaj 50% površin).
- Pri izbiri drevja za posek in izvajanju sečnje in spravila lesa se zagotavlja, da ob upoštevanju tveganja za prenamnožitev škodljivih organizmov v gozdu ostane v povprečju vsaj 3% odmrlega lesa glede na lesno zalogo v rastiščno gojitvenem razredu. Odmrl les mora biti čim bolj enakomerno razporejen in obsegati vse debelinske razrede, zlasti pa debelinski razred nad 30 cm (6. člen Pravilnika o varstvu gozdov (Ur.l. RS, št. 114/09)).
- Določiti območja, pomembna za ohranitev prostoživečih živali (na podlagi 7. člena Pravilnika o varstvu gozdov (Ur.l. RS, št. 114/2009)). Vzpostavitev mreže ekocelic na vsaj 3% površine območja cone. V ekocelice brez in z ukrepanjem naj se vključijo pomembna območja za ohranjanje divjega petelina.

Usmeritve za zmanjšanje vplivov divjadi:

- Krmišč za divjega prašiča se ne postavlja, obstoječa naj se odstrani. Pri postavitvi krmišč za jelenjad se določi vrsta krme, čas krmljenja.
- Zagotavlja se naravno usklajeno gostoto parkljaste divjadi, da zaradi manjše popasenosti ostaneta zeliščni in grmovni sloj vegetacije dovolj bogata za zavetje in prehrano divjemu petelinu.

Usmeritve za zmanjšanje vznemirjenja:

- Na območju cone divjega petelina se na odsek natančno vzpostavi mirna cona s časovnimi omejitvami izvajanja sečnje in spravila lesa ter gradnje in priprave gozdnih prometnic. Časovne omejitve se zapišejo v uradne odločbe o sečnji, gojitvenih delih in spravilu lesa.
- Znotraj mirne cone se z zaporo predvsem slepih krakov gozdnih cest vzpostavi poseben režim uporabe gozdnih cest, časovno prilagojen varstvu divjega petelina.
- V coni divjega petelina se ne izvaja sečnje in spravila lesa ter gradnje in priprave gozdnih prometnic v obdobju od 1. 3. do 30. 6.
- Gozdnih cest znotraj mirne cone divjega petelina se pozimi praviloma ne pluži.
- V sodelovanju z drugimi deležniki se priločasne aktivnosti načrtno usmerja izven mirne cone za divjega petelina.
- Novo odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami ni zaželeno.

3.4.8 Ukrepi predvideni v trenutno veljavnih GGN GGE:

GGN GGE Luče 2016-2025
<p>PREDLAGANI UKREPI v GGN:</p> <p>Ukrep 651 – Ohranjanje biotopov – sečnja Ukrep 652 – Ohranjanje biotopov – nega</p> <p>Ekocelice z ukrepanjem: V delih odsekov 143a, 213, 216 227c in 246 se v razvojnih fazah debeljak in sestoj v obnovi izločijo ekocelice z ukrepanjem. Usmeritve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samo sanitarne sečnje - Zelo zadržana obnova s postopnim širjenjem pomladitvenih jeder <p>-----</p> <p>Ukrep 653 - Ohranjanje biotopov – naravni razvoj</p> <p>Ekocelice brez ukrepanja: V delih odsekov 227c, 247b in 254 se kot sestoji izločijo ekocelice brez ukrepanja na rastiščih divjega petelina.</p>

GGN GGE Ljubno 2018-2027

PREDLAGANI UKREPI v GGN:

Ukrep 651 – Ohranjanje biotopov – sečnja

Ukrep 652 – Ohranjanje biotopov – nega

Znotraj naštetih odsekov se lahko osnuje mreža ekocelic z ukrepanjem, predvsem v odsekih z znanimi rastišči divjega petelina.

V odsekih **209A, 209B, 210A in 211A** (Ojstri vrh, Petelinjek) naj se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Odstranjevanje posameznega in skupin mlajšega podstojnega drevja (mladovja), ki se pojavlja v starejših sestojih (sestoji v obnovi, debeljaki).
2. Vzdrževanje gozdnih jas.
3. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov.

V odsekih **124B, 124D in 126A** (Atelško sedlo) naj se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov (mestoma na manjših površinah je možna tudi robna in kulisna sečnja)
2. Vzdrževanje gozdnih jas

V odsekih **232A, 232B, 233A, 233B, 233C, 233D, 231A in 231B** (Telečje peči) naj se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov (mestoma na manjših površinah je možna tudi robna in kulisna sečnja)
2. Vzdrževanje gozdnih jas
3. Odstranjevanje posameznega in skupin mlajšega podstojnega drevja (mladovja), ki se pojavlja v starejših sestojih (sestoji v obnovi, debeljaki).

V odsekih **238A in 238C** (Turnovka) naj se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov .
2. Vzdrževanje gozdnih jas

3. Odstranjevanje posameznega in skupin mlajšega podstojnega drevja (mladovja), ki se pojavlja v starejših sestojih (sestoji v obnovi, debeljakah).

V odsekih **127B, 225B, 230E, 230C, 231B** se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Vzdrževanje in manjše spremembe gozdnega roba v korist negozdnim habitatnim tipom.
2. Preprečevanje zaraščanja pašnikov.
3. Manjše krčitve zaraščanih in zaraščajočih se površin.
4. Vzdrževanje gozdnih jas.
5. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov.

Predlagana ekocelica z ukrepanjem »Ojstri vrh« v odsekih **209A in 210A**

Površina: 7.11 ha

Usmeritve:

- Zagotavlja se gozd, ki ima bogato zastopano zeliščno plast (predvsem borovnica, brusnica, malina).
- Zagotavlja se strukturno in vrstno pestre sestoj s poudarkom na plodonosnih drevesnih in grmovnih vrstah.
- Novih gozdnih prometnic naj se ne gradi.

Ukrepi nege:

- Odstranjevanje posameznega in skupin mlajšega podstojnega drevja (mladovja), ki se pojavlja v starejših sestojih (sestoji v obnovi).
- Vzdrževanje manjših gozdnih jas.

GGN GGE Bele Vode 2019-2028

PREDLAGANI UKREPI v GGN:

Ukrep 651 – Ohranjanje biotopov – sečnja

Ukrep 652 – Ohranjanje biotopov – nega

Znotraj naštetih odsekov se lahko osnuje mreža ekocelic z ukrepanjem, predvsem v odsekih z znanimi rastišči divjega petelina.

V odsekih **183B, 185A, 185B, 191**, naj se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Odstranjevanje posameznega in skupin mlajšega podstojnega drevja (mladovja), ki se pojavlja v starejših sestojih (sestoji v obnovi, debeljakah).

2. Vzdrževanje gozdnih jas.
3. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov.

V odsekih **183B in 185A** se po prioriteti, kot specifični ukrepi nege izvedejo:

1. Vzdrževanje in manjše spremembe gozdnega roba v korist negozdnim habitatnim tipom.
2. Preprečevanje zaraščanja pašnikov.
3. Manjše krčitve zaraščanih in zaraščajočih se površin.
4. Vzdrževanje gozdnih jas.
5. Intenzivna redčenja mlajših debeljakov in drogovnjakov.

3.5 Triprsti detel (*Picoides trydactylus*)

Slika 15: Triprsti detel (foto: Tomaž Mihelič).

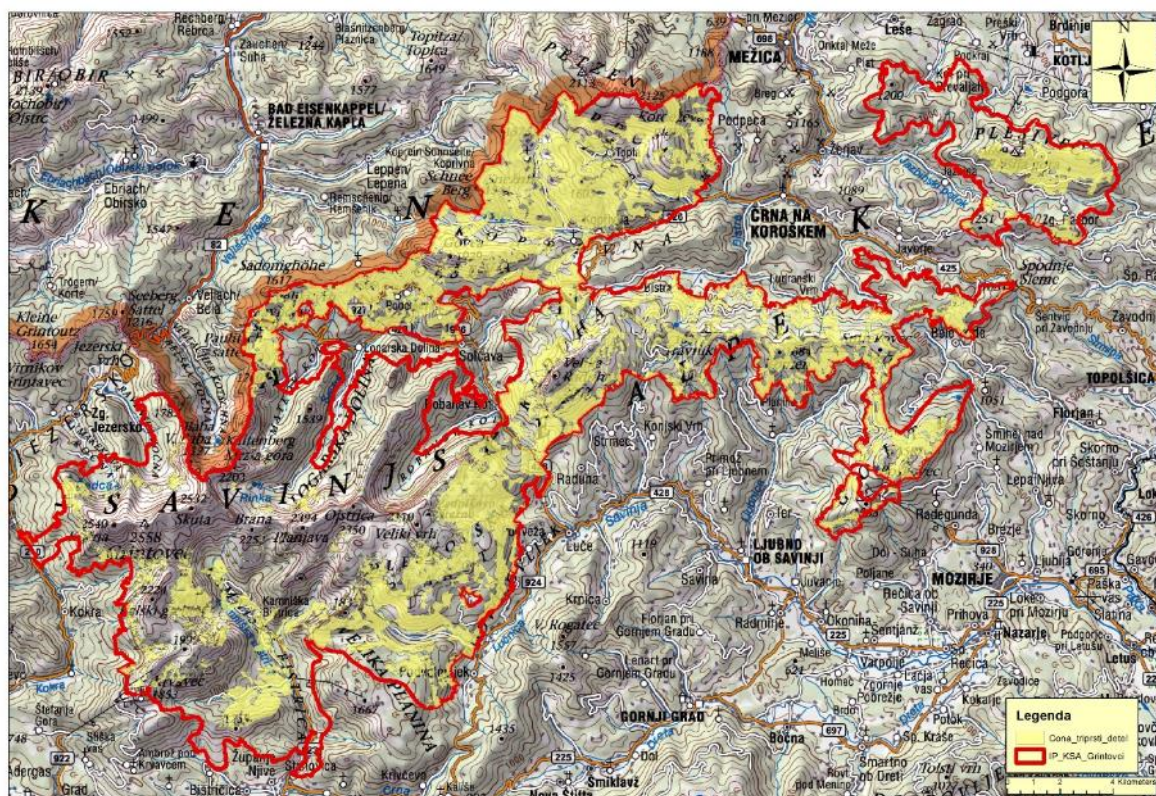
3.5.1 Ekološke zahteve

Njegov habitat so starejši iglasti in mešani gozdovi praviloma nad 900 m nadmorske višine. Najdemo ga predvsem v višjih legah, kjer so pogostejše naravne motnje ter na strmih in skalovitih predelih, kjer je prisotno stalno sušenje iglavcev. Najpomembnejši ekološki dejavnik za vrsto je količina odmrlega in odmirajočega lesa iglavcev, predvsem smreke in jelke. V teritoriju triprstega detla, ki meri med 60 in 100 ha, naj bi bilo vsaj 15 m³/ha odmrlih in odmirajočih stoječih iglavcev, predvsem B in C razširjenega debelinskega razreda. Hrani se s podlubniki in njihovimi ličinkami ter drugimi žuželkami v trhem in razpadajočem lesu, ki je še vedno pokrit z lubjem. Večino prehranjevalnih dreves predstavljajo odmirajoče smreke in jelke, ki so jih napadli podlubniki. V času gnezdenja hrano redko nabira dlje kot 600 m od dupla.

3.5.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

Sistematično zbranih in javno objavljenih podatkov o pojavljanju vrste na projektnem območju ni. Vrsta je bila popisana v okviru popisov za Atlas ptic Slovenije. Ugotovljena je bila predvsem po smrekovjih nad 1400 metri višine. Največ podatkov je iz Smrekovca, Pece in Uršlje gore, posamič pa se vrsta pojavlja preko celotnega območja na višjih legah.

Površina cone triprstega detla na projektnem območju znaša 11.843 ha, od tega je cone z dobro kvaliteto 5.208 ha. Predvidevamo, da vrsta naseljuje večino površine cone z dobro kvaliteto.

Slika 16: Cona tripstega detla na projektnem območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste

3.5.3 Ocena stanja

Kratkoročni populacijski trend v Sloveniji: D (padajoč trend) (Poročilo, 2019b).

Na projektnem območju (POV Grintovci) je velikost populacije ocenjena na 50-100 parov (Denac, 2011).

3.5.4 Grožnje

Ključne grožnje:

- premajhna količina stoječega odmrlega in odmirajočega drevja iglavcev, predvsem v B in C razširjenem debelinskem razredu, kot posledica doslednega odstranjevanja suhih in sušičih dreves iglavcev,
- premajhen delež gozdov, prepuščenih naravnemu razvoju,
- ukinjanje gozdnih rezervatov,
- odpiranje še neodprtih gozdov z gozdnimi prometnicami,
- majhni in preveč fragmentirani habitati posameznih parov in subpopulacij vrste.

3.5.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 10: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za tripstega detla

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna)	Enota	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	ohrani se	100	parov		ni potreben				
Velikost habitata	ohrani se	5210	ha		ni potreben				
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	se obnovi na			območja znotraj cone vrste s povečanim deležem stoječe mrtve mase iglavcev vsaj 5% od lesne zaloge, na ostalih območjih znotraj cone najmanj 3% mrtve mase od lesne zaloge	vkjučiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	puščati mrtva, odmirajoča drevesa in sušice, predvsem odraslo stoječe drevje iglavcev (vsaj 3-5 dreves na ha); ob zamujenih gradacijah podlubnikov in naravnih nesrečah puščati posamezna poškodovana drevesa		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			najmanj 8% površine cone vrste brez gospodarjenja	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	varovalni gozdovi, ekocelice brez ukrepanja, omejena gradnja gozdnih prometnic	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			gozdovi brez gospodarjenja	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	ohranjati površine gozdnih rezervatov	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			gozd z najmanj 50% deležem sestojev z odraslim drevjem (razširjeni debelinski razred B in C)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	razišče se			zelo velik delež mrtve mase	določiti potrebne količine mrtve mase				

3.5.6 Cilji projekta:

- popis območja pojavljanja vrste, ocena velikosti populacije in njena prostorska opredelitev,
- izris/dopolnitev cone vrste,
- povečano število odmrlih in odmirajočih stoječih dreves iglavcev, predvsem v B in C razširjenem debelinskem razredu,
- okrepiti mrežo gozdov prepuščenih naravnemu razvoju (ekocelice brez gospodarjenja, gozdni rezervati),
- definirati območja, kjer se načrtuje nižja gostota oz. omeji gradnja oz. priprava gozdnih prometnic.

3.5.7 Varstvene usmeritve:

- V coni se ohranja najmanj 50% delež sestojev z odraslim drevjem (debeljaki, sestoji v obnovi, raznomerni sestoji, prebiralni sestoji). Ustrezen delež starega gozda se zagotavlja preko prilagojenih modelov razvojnih faz ter s podaljševanjem proizvodnih in pomladitvenih dob.
- Na območjih znotraj cone vrste se poveča delež stoječe mrtve mase iglavcev vsaj na 5% od lesne zaloge, na ostalih območjih znotraj cone pa naj se ohrani najmanj 3% mrtve mase od lesne zaloge (puščati mrtva, odmirajoča drevesa in sušice, predvsem odraslo stoječe drevje iglavcev, vsaj 3-5 dreves na ha; ob zamujenih gradacijah podlubnikov in naravnih nesrečah puščati posamezna poškodovana drevesa). Bistveno je, da se zagotovi primerna struktura odmrlega drevja; večina odmrlega drevja mora biti premera vsaj 30 cm, poudarek naj bo na stoječem odmrlem drevju.
- Najmanj 8% površine cone vrste se prepusti naravnemu razvoju.
- Sanitarna sečnja je smiselna zgolj v primeru preventivnega delovanja. Drevje, kjer so podlubniki že izleteli in je les izgubil vrednost, puščamo v gozdovih.

3.6 Koconogi čuk (*Aegolius funereus*)

Slika 17: Koconogi čuk (foto: Tomaž Mihelič).

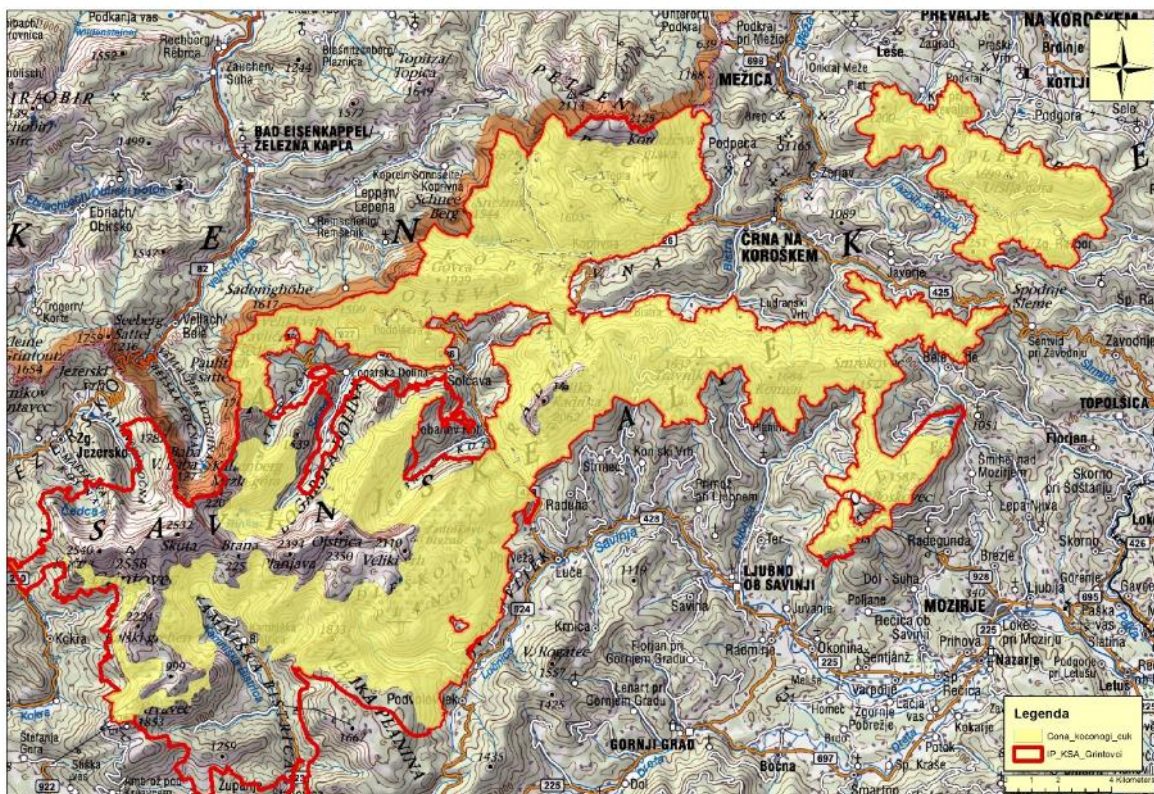
3.6.1 Ekološke zahteve

Habitat koconogega čuka so pretežno iglasti in mešani gozdovi, v Alpah tudi listnati. Raje ima senčne, zatišne lege in mrazišča, kjer je manj kompetitivnih vrst in plenilcev. Preferira gozd z malo ali brez podrasti. Zanj je ključna ponudba zadostne količine hrane in gnezdilnih dupel. Glede gnezdenja je ozek specialist in vezan na opuščena dupla črne žolne, ki jih je največ v starih bukovih drevesih. To lahko uspešno nadomešča z uporabo primernih gnezdilnic (Perušek, 2006). Gnezdilno obdobje traja od marca do julija. Hrani se z voluharicami, podleski, mišmi, rovkami in pticami pevkami. Lovi tako v gozdu, kot na bolj odprtih predelih (jase, poseke, gozdni robovi). Aktiven je predvsem ponoči. Koconogi čuk ima majhen teritorij, zato lahko na primernem območju pride do večjih gostot. Izrazito se izogiba naseljem, ker v njih in njihovi bližini gnezdi lesna sova, ki je glavni plenilec koconogega čuka.

3.6.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

Sistematično zbranih in javno objavljenih podatkov o pojavljanju vrste na projektnem območju ni. Za potrebe Atlasa ptic Slovenije je bil opravljen en sistematičen popis. Največ koconogih čukov je bilo najdenih v Topli in na področju Uršlje gore. Ostali podatki so vezani na naključna opazovanja vrste na Veliki planini, Olševi, Koprivni, Bistri, Slemenu in južno od Smrekovca.

Površina cone koconogega čuka na projektnem območju znaša 24.580 ha in obsega praktično celotno projektno območje. Kvaliteta cone je dobra, predvidevamo, da vrsta naseljuje večino površine opredeljene cone.

Slika 18: Cona koconogega čuka na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste.

3.6.3 Ocena stanja

Kratkoročni populacijski trend v Sloveniji: F (nihajoč trend) (Poročilo, 2019b).

Na projektne območju (POV Grintovci) je velikost populacije ocenjena na 50-80 parov (Denac, 2011).

3.6.4 Grožnje

- pomanjkanje ustreznih gnezdilnih dreves z dupli,
- odstranjevanje dreves z dupli.

3.6.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 11: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za koconogega čuka

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna)	Enota	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	ohrani se	80	parov		ni potreben				
Velikost habitata	ohrani se	24580	ha		vklučiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			gozd z najmanj 30% deležem sestojev z odraslim drevjem (razširjeni debelinski razred B in C)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			drevesa z dupli (B in C debelinski razred)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	habitatna drevesa	gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			gozdne jase	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS

3.6.6 Cilji projekta:

- popis območja pojavljanja vrste, ocena velikosti populacije in njena prostorska opredelitev,
- izris/dopolnitev cone vrste,
- ohraniti drevesa z dupli,
- povečano število odmrlih in odmirajočih stoječih dreves, predvsem v B in C razširjenem debelinskem razredu.

3.6.7 Varstvene usmeritve

- Ohranja naj se strukturiran iglast gozd s šopi in skupinami starih dreves,
- Ohranja naj se gozdne jase,
- Ohranja naj se vsaj 3 % od celotne lesne zaloge mrtvih, odmirajočih dreves in sušic, predvsem odraslega stoječega drevja nad 30 cm prsnega premera.
- Ohranja naj se predvsem odraslo drevje z dupli, prednostno naj se ohranjajo debela dreves z dupli črne žolne (premer 8 do 20 cm) in dupla detlov,
- Dela v gozdu se ne izvajajo, kjer gnezdijo sove, v času od 1.3. do 31.5. v razdalji najmanj 100 m od znanih gnezd.

3.7 Mali skovik (*Glaucidium passerinum*)

Slika 19: Mali skovik (foto: Tomaž Mihelič).

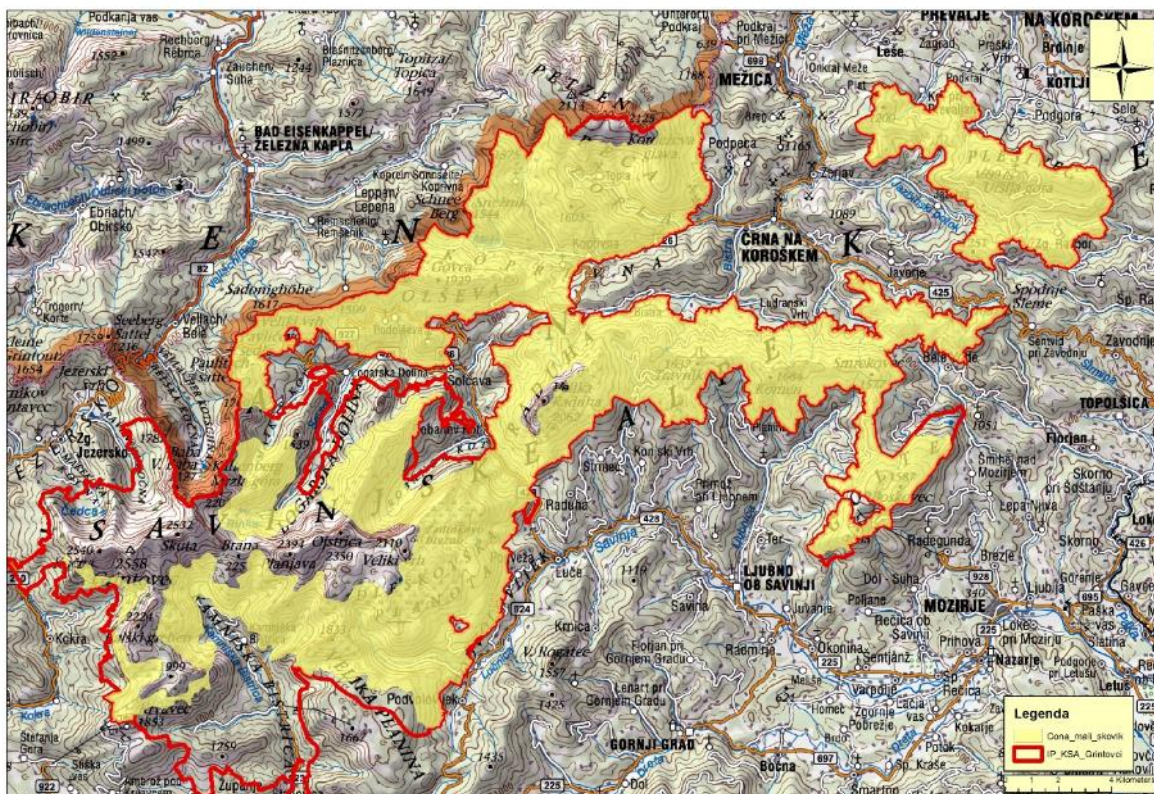
3.7.1 Ekološke zahteve

Mali skovik je pogostejši tam, kjer so večji kompleksi smrekovih gozdov. Prebiva v iglastih in mešanih gozdovih s številnimi presvetlitvami, jasami in posekami, praviloma v višjih legah. V nižjih legah, je njegova številčnost omejena predvsem zaradi kompeticije z lesno sovo. Za gnezditveno uspešnost potrebuje bogato strukturiran gozd, kjer je dovolj skrivališč in hrane. Izogiba se drugih vrst sov, saj ga le te plenijo. Za gnezdenje navadno uporablja opuščena dupla velikega in triprstega detla. Prehranjuje se z malimi sesalci (voluharice) ter manjšimi pticami pevkami (kraljički, meniščki). Na raznih infrastrukturnih presekah ima lovna mesta. Mali skovik je za razliko od drugih vrst sov pretežno dnevno aktivna vrsta.

3.7.2 Podatki o pojavljanju vrste na projektnem območju

Sistematično zbranih in javno objavljenih podatkov o pojavljanju vrste na projektnem območju ni. V okviru popisov za Atlas ptic Slovenije so bila zaznana štiri območja z večjo prisotnostjo vrste: Velika planina, Dleskovška planota, Smrekovec in Topla s Peco. Posamič pa je bil najden še na Olševi in Uršlji gori. Najden je bil predvsem v raznomernih smrekovih gozdovih z veliko prisotnega gozdnega roba na višjih legah. Najnižji podatek je na 1000 metrih, večina pa jih je nad 1400 metri nad morjem.

Površina cone malega skovika na projektnem območju znaša 24.639 ha in obsega praktično celotno projektno območje. Kvaliteta cone je dobra, predvidevamo, da vrsta naseljuje večino površine opredeljene cone.

Slika 20: Cona malega skovika na projektne območju. Cona vrste prostorsko (grafično) opredeljuje habitat vrste

3.7.3 Ocena stanja

Kratkoročni populacijski trend v Sloveniji: Unk (neznan trend) (Poročilo, 2019b).

Na projektne območju (POV Grintovci) je velikost populacije ocenjena na 50-70 parov (Denac, 2011).

3.7.4 Grožnje

- pomanjkanje ustreznih gnezdilnih dreves z dupli,
- odstranjevanje dreves z dupli.

3.7.5 Cilji PUN 2015-2020

Preglednica 12: Cilji PUN 2015-2020 na POV Grintovci za malega skovika

Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna)	Enota	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep	Sektor	Odgovorni nosilec
Velikost populacije	ohrani se	70	parov		ni potreben				
Velikost habitata	ohrani se	24640	ha		vklučiti varstveni cilj v načrte urejanja prostora in izvajanje posegov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		prostor	načrtovalci in nosilci urejanja prostora

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			bogato strukturiran iglast gozd v višjih legah (nad 500 m)	vkjučiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja		gozdarstvo	ZGS
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se			drevesa z dupli (B in C debelinski razred)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	habitatna drevesa	gozdarstvo	ZGS

3.7.6 Cilji projekta:

- popis območja pojavljanja vrste, ocena velikosti populacije in njena prostorska opredelitev,
- izris/dopolnitev cone vrste,
- ohraniti drevesa z dupli,
- povečano število odmrlih in odmirajočih stoječih dreves, predvsem v B in C razširjenem debelinskem razredu,

3.7.7 Varstvene usmeritve

- Ohranja naj se strukturiran iglast gozd s šopi in skupinami starih dreves,
- Ohranja naj se gozdne jase,
- Ohranja naj se vsaj 3 % od celotne lesne zaloge mrtvih, odmirajočih dreves in sušic, predvsem odraslega stoječega drevja nad 30 cm prsnega premera.
- Ohranja naj se predvsem odraslo drevje z dupli, prednostno naj se ohranjajo debla dreves z dupli črne žolne (premer 8 do 20 cm) in dupla detlov,
- Dela v gozdu se ne izvajajo, kjer gnezdijo sove, v času od 1.3. do 31.5. v razdalji najmanj 100 m od znanih gnezd.

5 VIRI

1. Adamič M. 1986. Ekologija divjega petelina (*Tetrao urogallus L.*) v Sloveniji. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani.
2. Božič L. 2003. Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. Predlogi Posebnih zaščiteneh območij (SPA) v Sloveniji. DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.
3. Čas M. 1999. Prostorska ogroženost populacij divjega petelina (*Tetrao urogallus L.*) v Sloveniji leta 1998. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 60, 1999, s. 5-52.
4. Čas M. 2001. Divji petelin – pokazatelj odnosa do gozda. Lovec, LXXXIV. letnik, št. 6.
5. Čas M. 2008. Spreminjanje gozdov in vzroki za nezadržno zmanjševanje številčnosti divjega petelina. Lovec, XCI. letnik, št. 5.
6. Čas M. 2013. Divji petelin na Koroškem v zadnjih tridesetih letih (1980-2010). Lovec, XCVI. letnik, št. 7-8.
7. Dakskobler I., Kutnar L., Šilc U. 2013. Poplavni, močvirni in obrežni gozdovi v Sloveniji : gozdovi vrb, jelš, dolgopecljatega bresta, velikega in ozkolistnega jesena, doba in rdečega bora ob rekah in potokih. Ljubljana, Silva Slovenica, Gozdarski inštitut Slovenije; Zveza gozdarskih društev Slovenije-Gozdarska založba.
8. Denac K., Mihelič T., Božič L., Kmecl P., Jančar T., Figelj J., Rubinič B. (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.
9. Habič Š., Veselič Ž., Kutnar L., Kogovšek T. 2014. Metodologija izdelave con kvalifikacijskih gozdnih habitatnih tipov na območjih Natura 2000.
10. Mihelič T. 2006. Popis izbranih vrst in upravljalvske smernice za kvalifikacijske vrste ptic na območju Tople (NATURA 2000 SI5000024 Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke). Končno poročilo v okviru projekta z naslovom Phare – Krajinski park Topla. DOPPS.
11. Mihelič T., Kmecl P., Denac K., Koce U., Vrezec A., Denac D. (eds.) (2019): Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdičk 2002–2017. – DOPPS, Ljubljana.
12. Mihelič T. 2019. Evidentiranje izhodiščnega stanja gozdnega jereba v SPA Grintovci. DOPPS.
13. Perko in Orožen Adamič. 1998. Slovenija: pokrajine in ljudje. Ljubljana: Mladinska knjiga.
14. Perušek M. 2006. Vpliv nekaterih ekoloških in drugih dejavnikov na razširjenost izbranih vrst ptic v gozdovih kočevske. Mag. delo. Ljubljana. Univ. v Lj., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
15. Poročilo Slovenije po 17. členu Direktive o habitatih v letu 2019. 2019a.
16. Poročilo Slovenije o izvajanju 9. člena Direktive o pticah v letu 2019. 2019b.

PRILOGE:

Priloga 1: Zavarovana območja na projektnem območju

IME	STATUS_ZO	VRSTA_ZO
Robanov kot	zavarovano območje	krajinski park
Logarska dolina	zavarovano območje	krajinski park
Golte	zavarovano območje	krajinski park
Soteska Savinje pri Igli	zavarovano območje	naravni spomenik
Soteska Palenka	zavarovano območje	naravni spomenik
Savinja od izvira do Ljubnega	zavarovano območje	naravni spomenik
Tirske peči	zavarovano območje	naravni spomenik
Melišče pod Planjavo	zavarovano območje	naravni rezervat
Greben Smrekovec-Komen	zavarovano območje	naravni rezervat
Golarjev pekel	zavarovano območje	naravni spomenik
Topla	zavarovano območje	krajinski park
Skalnati obelisk Igla v Solčavi	zavarovano območje	naravni spomenik
Snežnica na Raduhi	zavarovano območje	naravni spomenik
Slap Savinja (Rinka)	zavarovano območje	naravni spomenik
Matkovo okno	zavarovano območje	naravni spomenik
Okno v Luknji	zavarovano območje	naravni spomenik
Rjavčeva jama	zavarovano območje	naravni spomenik
Ledenica na Golteh	zavarovano območje	naravni spomenik
Kisla (železna) voda pod Olševo	zavarovano območje	naravni spomenik
Rudnik Topla	zavarovano območje	naravni spomenik
Solčavska tisa	zavarovano območje	naravni spomenik
Presihajoči studenec	zavarovano območje	naravni spomenik
Trbiška zijalka	zavarovano območje	naravni spomenik
Okno v Mozirski Požganiji	zavarovano območje	naravni spomenik
Račka vrata	zavarovano območje	naravni spomenik
Igla	zavarovano območje	naravni spomenik
Matkov Škaf	zavarovano območje	naravni spomenik

Priloga 2: Naravne vrednote na projektnem območju

ID	IME	KRATKA_OZN	POMEN	ZVRST
295	Solčavska tisa	Stara tisa na Hribu nad Solčavo	državni	DREV
3823	Kosova lipa 1	Lipa izjemnih dimenzij v bližini kmetije Kos pod Uršljo goro, jugozahodno od Kotelj	lokalni	DREV

3826		Godčeve lipe	Lipe izjemnih dimenzij v bližini kmetije Godec pod Uršljo goro, jugozahodno od Kotelj	lokalni	DREV
3874		Narovnikov brest	Gorski brest večjih dimenzij pri kmetiji Narovnik na Naravskih ledinah, vzhodno od Žerjava	lokalni	DREV
3878		Obretanova lipa	Lipa izjemnih dimenzij na Obretanovem pod Uršljo goro, južno od Prevalj	lokalni	DREV
5205		Kamniška Bistrica - divji kostanj Pri Jurju	Divji kostanj večjih dimenzij na posestvu Pri Jurju v Kamniški Bistrici	lokalni	DREV
6093		Klemenča jama - macesna	Macesna na Klemenči jami nad Logarsko dolino	lokalni	DREV
6888		Končnikova lipa	Debela lipa pri domačiji Končnik na Zgornjem Razborju, jugozahodno od Slovenj Gradca	lokalni	DREV
6891		Plešivec - lipe	Skupina debelih lip pri Plešivskem gradu pod Uršljo goro, zahodno od Slovenj Gradca	državni	DREV
6908		Plešivec - javor	Velik javor na Uršlji Gori, jugozahodno od Slovenj Gradca	državni	DREV
6909		Plešivčnikovi macesni	Skupina debelih macesnov pod Uršljo goro, jugozahodno od Slovenj Gradca	državni	DREV
7129		Paličnikova tisa	Tisa večjih dimenzij pri kmetiji Paličnik v Koprivni, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7221		Deseteroglavi očak	Smreka izjemnih dimenzij južno od planinskega doma pod Malo Peco	državni	DREV
7222		Žačnov gorski javor	Gorski javor večjih dimenzij v bližini kmetije Žačen v Podpeci, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7227		Končnikov drevored	Drevored gorskih javorov pri kmetiji Končnik v dolini Tople, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7228		Končnikova lipa	Lipa večjih dimenzij v bližini kmetije Končnik v dolini Tople, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7229		Lipi pri Končnikovi kapelici	Lipi večjih dimenzij pri kapelici v bližini kmetije Končnik v dolini Tople, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7231		Sveti Jakob - lipe	Lipe večjih dimenzij pri cerkvi sv. Jakoba v dolini Koprivne, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7232		Sveta Ana - lipi	Lipi večjih dimenzij pri cerkvi sv. Ane v dolini Koprivne, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7233		Smreke v Ježevih repih	Smreke izjemnih dimenzij nad dolino Bistre, jugozahodno od Črne na Koroškem	državni	DREV
7234	OP	Presečnikov vrh - cemprini	Gozdno rastišče cemprinov na Presečnikovem vrhu, jugozahodno od Črne na Koroškem	državni	DREV

7235		Končnikov vrh - cemprini	Gozdno rastišče cemprinov na Končnikovem vrhu, južno od Črne na Koroškem	državni	DREV
7240		Polovec - bukov drevored	Drevored bukev izjemnih dimenzij na Polovcu, jugovzhodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7251		Močilnikova lipa	Lipa večjih dimenzij v bližini kmetije Močilnik v Jazbini, vzhodno od Žerjava	lokalni	DREV
7252		Jelenovi lipi	Lipi večjih dimenzij pri kmetiji Jelen pod Uršljo goro, vzhodno od Žerjava	državni	DREV
7253		Narovnikova lipa	Lipa večjih dimenzij pri kmetiji Narovnik na Naravskih ledinah, vzhodno od Žerjava	lokalni	DREV
7151		Macigojevi lipi	Lipi izjemnih dimenzij pri kmetiji Macigoj pod Jankovcem, jugovzhodno od Mežice	državni	DREV
3771		Kumrove lipe in jeseni	Lipe in veliki jeseni pri kmetiji Kumer v dolini Koprivna, severozahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
7226		Jakobe - smreka	Smreka večjih dimenzij v Jakobah, severozahodno od Črne na Koroškem	državni	DREV
6890		Vernerškova smreka	Debela smreka na Plešivški Kopi, jugozahodno od Slovenj Gradca	lokalni	DREV
7187		Obretanov gorski brest	Gorski brest izjemnih dimenzij na Obretanovem pod Uršljo goro, južno od Prevalj	državni	DREV
6810		Vernerškov javor	Debel javor na Plešivčki kopi, vzhodno od Uršlje gore	lokalni	DREV
6889		Vernerškovi bukvi	Dve debeli bukvi pri domačiji Verneršek na Plešivški Kopi, jugozahodno od Slovenj Gradca	državni	DREV
80319		Macesen v Ježevih repih	Macesen v gozdu nad dolino Bistre, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	DREV
3781	OP	Korošica - nahajališče fosilov	Nahajališče triasnih fosilov vzhodno od planinskega doma na Korošici	državni	GEOL
4305		Matkov kot - nahajališče apnenca	Nahajališče silurskega apnenca v kamnolomu južno od domačije Šumet v Podolševi	državni	GEOL
7192		Smrekovec - nahajališče kamnin	Nahajališče magmatskih in piroklastičnih kamnin v izdankih ob cesti na severni strani Smrekovca	lokalni	GEOL
7193		Komen - nahajališče kamnin	Nahajališče avgitovega andezita v Komnu	lokalni	GEOL
562		Savinjsko sedlo - Križ - okno	Okno v spodnjem delu severnega grebena Koroške Rinke med Križem in Savinjskim sedlom	lokalni	GEOMORF
850		Veliki Predaselj - naravni most	Naravni most v koritih Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF
931		Matkovo okno	Naravno okno v grebenu med Matkovim kotom in Logarsko dolino	državni	GEOMORF
1093		Sod brez dna	Naravno okno na poti Kotličiči - Turska gora	lokalni	GEOMORF

1098		Račka Vrata	Naravni most v zahodni steni Raduhe	državni	GEOMORF
1424		Okno v Luknji	Naravno okno na Zabrložnici	lokalni	GEOMORF
1564		Okno v Mozirski Požganiji	Naravno okno v Mozirski Požganiji	državni	GEOMORF
1634		Velb na Brani	Naravni most na Brani	lokalni	GEOMORF
6075		Brložniška čer	Čer v levi ledeniški moreni pod Zabrložnico	lokalni	GEOMORF
6076		Brložniški dedec	Skalni osamelec v desni ledeniški moreni pod Zabrložnico	lokalni	GEOMORF
6099		Dedec s čepico	Skalni osamelec nad Logarsko dolino	lokalni	GEOMORF
6100		Za Ogradcem - okno	Okno v brečasti steni in brečasti čok v Logarski dolini	lokalni	GEOMORF
6102		Zaspani hriber - naravni okni	Naravni okni v previsni stopnji iz breče pod Okrešljem	lokalni	GEOMORF
7194		Špičasta peč	Skalni osamelec na Peci	lokalni	GEOMORF
7195		Topla - spodmol	Večji spodmol pri domačiji Burjak v dolini Tople, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	GEOMORF
7197		Kordeževa glava - naravno okno	Naravno okno pod Kordežovo glavo na Peci	lokalni	GEOMORF
76		Igla - skalni samotar	Skalni samotar v Zgornji Savinjski dolini	državni	GEOMORF
6084		Na razpotju - balvan	Ledeniški balvan na levi strani Ivovca, desnega pritoka Savinje v Logarski Dolini	lokalni	GEOMORF
6073		Golica v krejdi	Golica v Kotu nasproti Logarjeve planine	lokalni	GEOMORF, BOT
281		Rinka	Slap pri izviru Savinje v Logarski dolini	državni	GEOMORF, HIDR
472		Igla - presihajoči studenec	Presihajoči studenec pod Iglo v Zgornjesavinjski dolini	državni	GEOMORF, HIDR
6078		Brložnica - slapovi	Slapovi na potoku, ki izvira v Brložniški votlini	lokalni	GEOMORF, HIDR
6088		Slapova pod Zakronjem	Slapova med Zakronjem in Spodnjim Pavlinovim Koglom v Logarski dolini	lokalni	GEOMORF, HIDR
932		Veliki skok - slap	Krniški slap na zgornjem koncu Robanovega kota	državni	GEOMORF, HIDR
478		Žegnani studenec	Izvir Lučke Bele, levega pritoka Lučnice	lokalni	HIDR
6097		Rastovski skok	Slap na Rastovškem grabnu, desnem pritoku Savinje v Logarski dolini	lokalni	HIDR
392		Ljubija - izvir	Kraški izvir pod Goltmi pri Belih Vodah	lokalni	HIDR
503		Železna voda	Mineralni vrelec pod Olševo	državni	HIDR, GEOL
283		Škaf v Matkovem kotu	Nivalna oblika v Matkovem kotu	državni	HIDR, GEOMORF
3791		Končnikova luža	Gozdno gorsko jezerce na severnem pobočju Krnesa, severno od Črne na Koroškem	lokalni	HIDR, ZOOL
975	V	Bela - Dol - Sedelščak 1	Ohranjeno območje gozda na desnih pobočjih doline Kamniške Bele	lokalni	EKOS

5498	V	Bela - Dol - Sedelščak 2	Sklenjeno območje ohranjenih gozdov na južnem pobočju Kamniškega sedla	lokalni	EKOS
5499		Bela - Dol - Sedelščak 3	Gozdni rezervat na levih pobočjih doline Kamniške Bele	lokalni	EKOS
3801		Bela peč - gorski gozd in habitat divjega petelina	Habitat divjega petelina v zrelem gozdnem sestoj na Beli peči, jugozahodno od Črne na Koroškem	državni	GEOMORF, ZOOL
80223		Bela s pritoki	Naravno ohranjen vodotok, desni pritok Savinje pri Rogovilcu	državni	HIDR
5732		Bele Vode - spodmol	Spodmol pod Sv. Križem v dolini Ljubije zahodno od Belih Vod	državni	GEOMORFP
967		Belska Kopa - gube	Močno nagubani apnenčasti skladi na Belski Kopi nad dolino Kamniške Bele	državni	GEOL
4468		Bistra - nahajališče kamnin	Prelomna cona periadriatskega šiva v dolini Bistre (tektonski in petrološki pojavi), jugozahodno od Črne na Koroškem	državni	GEOL
7205		Bistra - potok	Desni pritok Meže, jugozahodno od Črne na Koroškem	državni	HIDR, ZOOL
1109		Brana - naravno okno 1	Naravno okno v grebenu Brane	lokalni	GEOMORF
1639		Brana - naravno okno 2	Naravno okno v zahodni steni Brane	lokalni	GEOMORF
5747		Brložki vrh	Vrh zahodno od Belih Vod	lokalni	GEOMORF
421		Brložnica - dolina	Dolina Brložnice, pritoka Lučnice	lokalni	GEOMORF, HIDR, EKOS
7196		Burjakova stena	Slikovita stena tektonskega nastanka v dolini Tople, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	GEOMORF, GEOL
7209		Burjakovo močvirje	Habitat ogroženih močvirskih rastlinskih in živalskih vrst pri domačiji Burjak v dolini Tople, zahodno od Črne na Koroškem	državni	BOT, EKOS, HIDR, ZOOL
3716	OP	Covnikovo barje	Barje pri domačiji Covnik ob cesti na Pavličevo sedlo	lokalni	EKOS
561		Čedca	Slap v Makekovi koči na Jezerskem	državni	GEOMORF, HIDR
1095		Čmaževski turn - odlom	Odlom v vzhodni steni Čmaževskega turna v Kamniško - Savinjskih Alpah	lokalni	GEOMORF
999		Dedec pod Zeleniškiimi špicami	Skalni čok nenavadnih oblik pod Zeleniškiimi špicami	lokalni	GEOMORF
1077		Dedkov pruh	Nahajališče kremenovega keratofirja v opuščnem kamnolomu severno od Stahovice pri Kamniku	lokalni	GEOL
409	V	Dleskovška planota	Gorska kraška planota s sledovi poledenitve	državni	GEOMORF, (GEOL)
1836	V	Dleskovška planota - gozdni rezervat	Gozdni rezervat na Dleskovški planoti	državni	EKOS
564		Dolgi hrbet - naravno okno	Naravno okno v grebenu Dolgega hrbta	lokalni	GEOMORF
423		Dupljenik	Levi pritok Savinje, vzhodno od Raduhe, s sotesko	lokalni	GEOMORF, HIDR

412	V	Golte	Visoka kraška planota, osameli kras	državni	GEOMORF, GEOL, (GEOMORFP)
5510		Gračnica - vodotok	Levi pritok Savinje z izvirov na južni strani Golt pod Tirkimi pečmi	lokalni	GEOMORF, HIDR
5079	OP	Grdi potok - nahajališče fosilov	Izdanki črnih oligocenskih apnencev z ribami v Grdem potoku, desnem pritoku Korošice	državni	GEOL
959		Griča na Jamah 1	Ledeniški balvan v Koncu, v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
958		Griča na Jamah 2	Ledeniški balvan v Koncu, v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
961		Griča na Ovčariji	Ledeniški balvan v Koncu, v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
964		Griča pri Lepem Kamnu	Ledeniški balvan v Koncu, v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
1032		Griča v strugi Krvavca	Ledeniški balvan v strugi hudourniškega potoka Krvavec v Kamniški Bistrici	lokalni	GEOMORF
960		Griča za Brano	Ledeniški balvan značilne oblike pod pobočjem Žmavcarjev v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
6094		Ivovec - niz slapov	Niz slapov na potoku Ivovec, desnem pritoku Savinje v Logarski dolini	lokalni	GEOMORF, HIDR
3876		Jazbinski potok	Desni pritok Meže, severovzhodno od Črne na Koroškem	lokalni	HIDR
474		Jezartica	Presihajoče jezero v Podveži	lokalni	GEOMORF, HIDR, GEOL
6090		Jezera s pritoki	Potok v Matkovem kotu, levi pritok Savinje	državni	HIDR
4928		Jež - depresija	Kotlasta depresija pod ozkim grebenom Ježa med Velikim Zvohom in vrhom Korena	lokalni	GEOMORF
974	V	Kalce - gozdni rezervat	Gozdni rezervat na levem pobočju Konjske doline pod Veliko planino	lokalni	EKOS
1094	V	Kalce nad Kamniško Bistrico	Gorska kraška planota nad Kamniško Bistrico	državni	GEOMORF
1108	V	Kamniška Bela - dolina	Ledeniška dolina z vodotokom Kamniško Belo	državni	GEOMORF, (HIDR)
965		Kamniška Bela - korita	Korita Kamniške Bele pred sotočjem s Kamniško Bistrico	državni	GEOMORF, HIDR
1129		Kamniška Bela - rastišče bodičnika	Rastišče bodičnika (<i>Drypis jacquinii</i>) na pobočnih gruščih doline Kamniške Bele	lokalni	BOT
957		Kamniška Bistrica - izviri	Skupina kraških izvirov Kamniške Bistrice	državni	HIDR
5083		Kamniška Bistrica - morena	Bočna morena severno nad sotočjem Kamniške Bistrice in Korošice	lokalni	GEOMORF, GEOL
5080		Kamniška Bistrica - stena s spodmolom Galerije	Strma stena s spodmolom Galerije iz apnenčeve breče v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF

126	V	Kamniška Bistrica - zgornji tok s pritoki	Vodotok Kamniška Bistrica do Županjih njiv s pritoki Sedelščak, Kamniška Bela, Korošica, Krvavec, Dolski graben in Konjski potok	državni	HIDR, GEOMORF
1061		Kamniška roža	Kamniti plaz na južnem pobočju Kamniškega vrha	lokalni	GEOMORF
1128		Kamniški vrh - južna pobočja	Suha travišča na južnih pobočjih Kamniškega vrha	lokalni	BOT
427		Klemenškova planina	Gozdni rezervat v Logarski dolini	državni	EKOS
136	V	Kokra	Reka Kokra od povirja v Karavankah do izliva v Savo, levi pritok Save	državni	HIDR, GEOMORF
7218	V	Komen - gorski smrekov gozd	Zrel sestoj smrekovega gozda na severnem pobočju Komna, južno od Črne na Koroškem	državni	EKOS, ZOOL
6974		Komen - rastišče andezitne flore	Rastišče redke andezitne flore ter izdanki vulkanskih kamnin na ovršju Komna, južno od Črne na Koroškem	državni	BOT, GEOL
982		Kompotela - kamniti stolp	Kamniti stolp na robu severne stene Kompotele	lokalni	GEOMORF
125		Konec v Kamniški Bistrici – morenski nasip z balvani	Morenski nasip z balvani v zatrepu Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF, GEOL
7127		Kordeževo močvirje	Habitat ogroženih močvirskih rastlinskih in živalskih vrst pod domačijo Kordež v dolini Tople	državni	BOT, EKOS, ZOOL
5054		Korošaški slapovi	Slapovi na Korošaku, levem pritoku Bistričice	državni	HIDR
146		Korošica	Zamočvirjena ledeniško poglobljena kotanja, napolnjena z drobirjem, v Kamniško - Savinjskih Alpah	lokalni	GEOMORF, GEOL, HIDR, EKOS
1084		Korošica - kamniti stolp	Kamniti stolp na Korošici	lokalni	GEOMORF
956		Kotliški graben - slapišče	Slapišče v soteski Kotliškega grabna nad dolino Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF, HIDR
765		Kovačnica	Vodoravni rov oziroma naravno okno v grebenu Zeleniških špic	državni	GEOMORF
1364		Kovačnica nad Kurjo dolino	Preduh pod Jermanovim turnom	lokalni	GEOMORF
973		Krvava lokev	Skupina mlak na planoti Kalce v Kamniških Alpah	državni	EKOS, HIDR
1033		Krvavec - slap	Slap hudourniškega potoka Krvavec v Kamniški Bistrici	lokalni	GEOMORF, HIDR
1029		Kurja dolina - Griča 1	Ledeniški balvan na morenskem nasipu v Kurji dolini, v severozahodnem delu doline Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
1030		Kurja dolina - Griča 2	Ledeniški balvan, prislonjen ob nasip čelne morene, v dolini Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
1879		Ledenik pod Skuto	Ledenik pod severno steno Skute	državni	HIDR, GEOMORF
962		Lepi kamen	Ledeniški balvan v zatrepu Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF, GEOL

393		Ljubija - zgornja soteska	Zgornji del soteske Ljubije ob izviru	lokalni	GEOMORF, HIDR
505		Ljubija s pritoki	Ljubija v zgornjem toku, levi pritok Savinje	lokalni	HIDR, EKOS
406	V	Logarska dolina	Ledeniška dolina v povirju Savinje v Savinjskih Alpah	državni	GEOMORF, (HIDR)
420		Lučka Bela	Dolina Lučke Bele z vodotokom, levim pritokom Lučnice, sotesko, izviri in prepadnimi stenami	državni	HIDR, (GEOMORF), (EKOS), (ZOO)
998		Lučki Dedec - naravni most	Naravni most na robu zahodnega pobočja Lučkega Dedca	lokalni	GEOMORF
506		Lučnica s pritoki	Desni pritok Savinje, s pritoki	lokalni	HIDR, EKOS
5012		Mali Izvir pri Predaslju	Skupinski izvir izpod podornega materiala pri Velikem Predaslju	lokalni	HIDR
1126		Mali podi - naravni most	Naravni most na kraških Malih podih pod Skuto	državni	GEOMORF
1090		Mali podi pod Skuto	Visokogorski kraški podi v Kamniških Alpah	državni	GEOMORF
849		Mali Predaselj - korita	Korita Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF, HIDR
1062		Mali Predaselj - naravni most	Naravni most v koritih Malega Predaslja v Kamniški Bistrici	državni	GEOMORF
405	V	Matkov kot	Ledeniška dolina v Zgornji Savinjski dolini	državni	GEOMORF, EKOS, BOT
980		Menih	Skalni osamelec pod steno Turske gore	lokalni	GEOMORF
184		Meža	Zgornji tok reke Meže, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	HIDR
1434		Most na Movzini	Naravni most na Movzini južno od Planjave	lokalni	GEOMORF
430		Mozirska požganija	Gozdni rezervat na požarišču na Golteh	lokalni	EKOS
7254		Najbržev plaz	Nahajališče redke alpske flore na obsežnem plazišču Najbržev plaz z vidno naravno ploskvijo na vzhodnem pobočju Pece, severozahodno od Črne na Koroškem	državni	BOT, GEOMORF, GEOL
1435		Okno v Rdečem kupu	Naravno okno zahodno od vrha Planjave	lokalni	GEOMORF
417		Okrešelj	Krnica v Kamniško - Savinjskih Alpah z zanimivo floro	lokalni	GEOMORF, BOT
415	V	Olševa	Izrivna struktura v periadriatski tektonski coni	državni	GEOMORF, GEOL
1863		Olševa - gorski gozd	Sestoj gorskega gozda na severnem pobočju Olševe, zahodno od Črne na Koroškem	lokalni	EKOS, ZOO
279		Palenk - slapišče	Slapišče na Palenku, desnem pritoku Savinje v Logarski dolini	državni	GEOMORF, HIDR
1421		Palenk - soteska	Soteska potoka Palenk, desnega pritoka Savinje v Logarski dolini	lokalni	GEOMORF, HIDR
211	V	Peca - območje arealne meje visokogorske favne in flore	Visokogorska travišča in naskalni habitati na ovršju Pece, severozahodno od Črne na Koroškem	državni	BOT, ZOO

1091		Petkove njive	Ledeniško poglobljena kotanja jugozahodno od Korošice	lokalni	GEOMORF
1031		Pintarska peč	Ledeniški balvan, prislonjen na zahodno pobočje Konca v Kamniški Bistrici	lokalni	GEOMORF
416		Planjava - melišče	Melišče pod severno steno Planjave, rastišče lepega čeveljca (<i>Cypripedium calceolus</i>)	lokalni	GEOMORF, BOT
985		Planjava - naravno okno	Naravno okno v grebenu Planjave	lokalni	GEOMORF
222		Plešivec - smreke	Debele, razrasle smreke na Uršlji gori, jugozahodno od Slovenj Gradca	lokalni	DREV
978	V	Podni v Makekovi Kočni	Gozdni rezervat pod Kočno	lokalni	EKOS
407		Podolševske pečine	Strme stene nad levim bregom Savinje in Jezere pod Olševo	lokalni	GEOMORF
410	V	Raduha	Raduški kras	državni	GEOMORF, (BOT)
5324	V	Ravenska Kočna	Tipična ledeniško preoblikovana gorska dolina v obliki črke U, od Planšarskega jezera proti jugu, pod Češko kočo	lokalni	GEOMORF
1107	V	Repov kot	Stranska krnica Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF, BOT, ZOOL
4184		Repov kot - kotlice	Potok s kotlicami nad dolino Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF
260	V	Robanov kot	Gorska ledeniška dolina v Savinjskih Alpah	državni	GEOMORF
428	V	Robanov kot - gozdni rezervat	Gozdni rezervat v Robanovem kotu	državni	EKOS
432		Robnikove peči - gozdni rezervat	Gozdni rezervat pod slemenom med Raduho in Olševo	državni	EKOS
3775		Robnikovo pečovje	Slikovite prepadne stene, nahajališče fosilov vzhodno od Olševe	lokalni	GEOL, GEOMORF
1088		Rzenik - melišče	Melišče pod severno steno Rzenika v Kamniško – Savinjskih Alpah	državni	GEOMORF
422	V	Savinja - soteska pri Igli	Soteska Savinje pri Igli	državni	GEOMORF, HIDR
269	V	Savinja s pritoki	Levi pritok Save pri Zidanem Mostu	državni	GEOMORF, HIDR, EKOS
1036		Sedelščak - soteska	Soteska Sedelščaka, levega pritoka Kamniške Bistrice	lokalni	GEOMORF, HIDR
1028		Sivnica	Ledeniški balvan v Kamniški Bistrici	državni	GEOMORF, GEOL
5187		Slap pod Kopišči	Poševni enokraki slap na manjšem potočku, ki pada v strugo Kamniške Bistrice	lokalni	HIDR, GEOMORF
939		Slap v zatrepu Kamniške Bele	Krniški slap Kamniške Bele	državni	GEOMORF, HIDR
291	V	Smrekovško pogorje	Smrekovško pogorje, nahajališče oligocenskega andezita, rastišče acidofilnih alpskih vrst in habitat ogroženih živalskih vrst	državni	GEOMORF, GEOL, (BOT), (ZOOL)

5325		Spodnje in Zgornje Ravni - krnici	Visokogorski krnici z izrazitim skalnim pragom, nad Češko kočo v Kamniško-Savinjskih Alpah	lokalni	GEOMORF
1001		Srebrno sedlo - naravni most	Naravni most v grebenu Zeleniških špic	lokalni	GEOMORF
968		Staničev vrh - spodmol	Spodmol v zahodni steni krnice Kamniške Bele	lokalni	GEOMORF
480		Stare Štale - ponor	Ponor na Starih Štalah na Dleskovški planoti	lokalni	GEOMORF
5022		Strah graben v dolini Kokre	Potok, slapova in soteska Strah graben v dolini Kokre	lokalni	HIDR, GEOMORF
418	V	Strelovec - Krofička	Greben nad vzhodno stranjo Logarske doline z zanimivo floro	lokalni	GEOMORF, BOT
370		Suha - soteska	Soteska potoka Suha, levega pritoka Rečice, na južnem pobočju planote Golte	lokalni	GEOMORF, HIDR
6945		Suhadolnica - povirno barje pri Krivonogu	Povirno barje pri kmetiji Krivonog pri Plešivčkem mlinu pod Uršljo goro	državni	BOT, EKOS
6842		Suhadolnica - povirno barje pri Plešivčkem mlinu	Povirno barje Suhadolnice pri Plešivčkem mlinu pod Uršljo goro, jugozahodno od Slovenj Gradca	državni	BOT, ZOOL, EKOS
1361		Sukalnik - naravni most	Naravni most v južni steni Planjave	lokalni	GEOMORF
6096		Sušica	Potok nad desnim bregom Savinje v Logarski dolini	lokalni	HIDR
1131		Šraj peski	Melišče v južnem delu Kamniških Alp z značilnimi meliščnimi združbami	državni	GEOMORF, BOT
563		Štajerska Rinka - konglomeratni stolp	Skalni osamelec na Štajerski Rinki	lokalni	GEOMORF
565		Štruca	Vrh v osrednjem grebenu Kamniških Alp z značilnimi skalnimi trebuhi	lokalni	GEOMORF
372		Tirske peči	Stene na jugozahodnem robu planote Golte	državni	GEOMORF, EKOS, ZOOL
3774	V	Topla - dolina	Krajinsko zanimiva alpska dolina in bivališče ogroženih živalskih vrst v Topli, zahodno od Črne na Koroškem	državni	ZOOL
3676		Topla - nahajališče mineralov	Nahajališče rudnih mineralov v sedimentnem profilu v rudniku Topla v dolini Tople, zahodno od Črne na Koroškem	državni	GEOL
7208		Topla - potok	Levi pritok Meže, zahodno od Črne na Koroškem	državni	HIDR
7212		Topla - rastišče peščenega netreskovca	Rastišče peščenega netreskovca (Jovibarba arenaria) na pečeh pri Burjakovi bajti v Topli, zahodno od Črne na Koroškem	državni	BOT
5507		Trnava	Levi pritok Savinje z izvrom na jugovzhodnem pobočju planote Golte	lokalni	GEOMORF, HIDR, EKOS
5997		Turnovka - barje	Barje jugozahodno od vrha Velikega Travnika	lokalni	HIDR, EKOS

7165		Uršlja gora - rastišče ogrožene visokogorske flore	Rastišče ogrožene visokogorske flore in favne na Uršlji gori, južno od Raven na Koroškem	državni	EKOS, ZOOL, BOT
966		Velb	Naravno okno pod zahodno steno Vršičev v dolini Kamniške Bele	lokalni	GEOMORF
1365		Velb pod Mokrico	Naravni most pod Mokrico	lokalni	GEOMORF
1092	V	Velika planina	Gorska kraška planota z nahajališči mineralov in fosilov	državni	GEOMORF, (GEOL)
4563		Veliki podi pod Skuto	Visokogorski kraški podi pod južnimi pobočji Skute	državni	GEOMORF
242		Veliki Predaselj - korita	Korita Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF, HIDR
408	V	Veža	Kraški podi na zahodnem delu Dleskovške planote	državni	GEOMORF, GEOL
979		Viševski hrib	Gozdni rezervat pod Jezersko Kočno	lokalni	EKOS
1360		Votlina na Movzini	Naravni most in naravni okni južno od Planjave	državni	GEOMORFP
6083		Vršaj pod Rastkami	Fosilni vršaj pod Icmankovo pečjo v Solčavi	lokalni	GEOMORF
3773		Zadnji travnik - visoko barje in ostanki ledeniške morene	Visoko barje in ostanki ledeniške morene na Zadnjem travniku pod Olševo, zahodno od Črne na Koroškem	državni	BOT, GEOMORF, HIDR, GEOL
7190		Zajčja peč	Izdanek na južnem pobočju Pece z vidno naravno ploskvijo, imenovano Pecin nariv	državni	GEOMORF, GEOL
5415		Zgornji Dolci - naravno okno	Naravno okno na Dolcih, med Kočno in Grintavcem	lokalni	GEOMORF
1362		Zob pod Kalško goro	Koničasta skala pod Kalško goro	lokalni	GEOMORF
560		Žagana peč	Ledeniški balvan z ozko razpoko v dolini Kamniške Bistrice	državni	GEOMORF, GEOL
1034		Žgajnarca	Ledeniški balvan v dolini Kamniške Bistrice, severno od Doma v Kamniški Bistrici	lokalni	GEOMORF